Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny

w Chełmie

INFORMACJA
O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU CHEŁMSKIEGO
ZA 2024 ROK

Chełm, dnia 4 marca 2025 r.

INFORMACJA

o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu chełmskiego w roku 2024

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie działając w oparciu o ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 416) prowadził działalność kontrolną, badawczą, opiniodawczą i profilaktyczną w ramach szeroko pojętej promocji zdrowia oraz zadań określonych w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizując powyższe zadania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie przedstawia w niniejszej informacji ocenę:

- sytuacji epidemiologicznej,
- warunków zdrowotnych środowiska bytowania człowieka (komunalne, żywieniowe, środowiska pracy, nauczania i wychowania),
- działalności opiniodawczej i kontrolnej nadzoru zapobiegawczego,
- działalności w zakresie edukacji zdrowotnej społeczeństwa.

I. Sytuacja epidemiologiczna powiatu chełmskiego

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie monitoruje sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych na podległym terenie. Przeprowadzana jest analiza występowania chorób zakaźnych, weryfikacja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne i zakażenia. Uczestniczy w koordynowanych przez NIZP globalnych programach eliminacji odry i różyczki oraz eradykacji poliomyelitis i w związku z tym utrzymywana jest wzmożona gotowość do podjęcia działań w przypadku podejrzenia zachorowania na te choroby. W ramach zapobiegania oraz zwalczania chorób zakaźnych przeprowadzane są dochodzenia epidemiologiczne, mające na celu unieszkodliwienie źródła zakażenia, przecięcie dróg szerzenia się zakażenia, a także uodpornienie populacji. Prowadzony jest nadzór epidemiologiczny nad chorymi na gruźlicę oraz podejmowane są szybkie działania celem objęcia nadzorem i badaniem osób ze styczności z chorym na gruźlicę aby zapobiegać rozprzestrzenianiu się gruźlicy, w tym wielolekoopornej. Rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne odbywa się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez NIZPH-PZH na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Sytuacja epidemiologiczna powiatu chełmskiego była zróżnicowana. Na podobnym poziomie utrzymywały się zachorowania na salmonelozę, różę, bakteryjne zakażenia jelitowe, boreliozę, gruźlicę. Zarejestrowano pojedynczy przypadek świnki.

Więcej zanotowano zgłoszeń zachorowań na płonicę, ospę wietrzną, COVID-19, WZW typu B i C (przewlekłe BNO), wirusowe zakażenia jelitowe, krztusiec.

Nie było zachorowań na: dur brzuszny, błonicę, różyczkę, poliomyelitis, czerwonkę, wzw typu A, wzw typu B ostre, botulizm, brucelozę, toksoplazmozę, włośnicę, AIDS i HIV, rzeżączkę, chlamydiozy.

Oceny sytuacji epidemicznej chorób zakaźnych w powiecie dokonano na podstawie analizy przypadków zgłoszonych przez lekarzy, w związku z ustawowym obowiązkiem zgłaszania zachorowań na choroby zakaźne. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela 1.

Tabela 1. *Liczba zachorowań oraz wskaźniki zapadalności*

Lp.	Nazwa jednostki chorobowej	2024		2023		2022	
		Zach.	Zap.	zach.	Zap.	Zach.	Zap.
1.	Salmonelozy	15	19,6	13	17,4	29	37,7
2.	Płonica	31	40,5	21	28,2	6	7,8
3.	Róża	18	23,5	12	16,1	7	9,1
4.	Wzw typu B BNO	4	5,2	1	1,3	2	2,6
6.	Wzw typu C BNO	9	11,7	2	2,6	5	6,5
7.	Bakteryjne zakażenia jelitowe	45	58,8	46	61,0	62	80,6
8.	Wirusowe zakażenia jelitowe	89	116,3	45	60,5	159	206,7
9.	Biegunki	58	75,7	47	63,2	56	72,8
10.	Borelioza	82	107,1	97	130,4	115	149,5
11.	Ospa wietrzna	348	454,7	219	294,5	427	555,1
12	Nagminne zapalenie przyusznic	1	1,3	1	1,3	2	2,6
13.	Różyczka	0	0	0	0	0	0
14.	Gruźlica	15	19,6	15	21,5	16	20,8
16.	Nowo wykryte zakażenia HIV	0	0	0	0	0	0
17.	Narażenie na wściekliznę – podjęto szczepienie	13	16,9	17	22,8	16	20,8
18.	COVID-19	716	935,6	536	720,8	3944	5127,2

W 2024r. zarejestrowano 4 zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B BNO. Dzięki szeroko zakrojonej działalności oświatowo-profilaktycznej, systematycznemu podnoszeniu poziomu higieny w placówkach służby zdrowia oraz popularyzacji szczepień ochronnych przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B od kilku lat notuje się pojedyncze przypadki zachorowań na WZW typ B. W roku sprawozdawczym zgłoszono 2 zachorowania u kobiet i tyle samo u mężczyzn. Wiek chorych wahał się w przedziale 38-63 lata. W badaniach stwierdzono HBV- DNA i Ag HB_s. Z przeprowadzonego wywiadu epidemiologicznego wynika, iż zakażenie mogło mieć związek z przebytymi zabiegami operacyjnymi. Brak przypadków ostrych upoważnia do uznania, że ogólnie sytuacja epidemiologiczna wzw typu B jest stabilna.

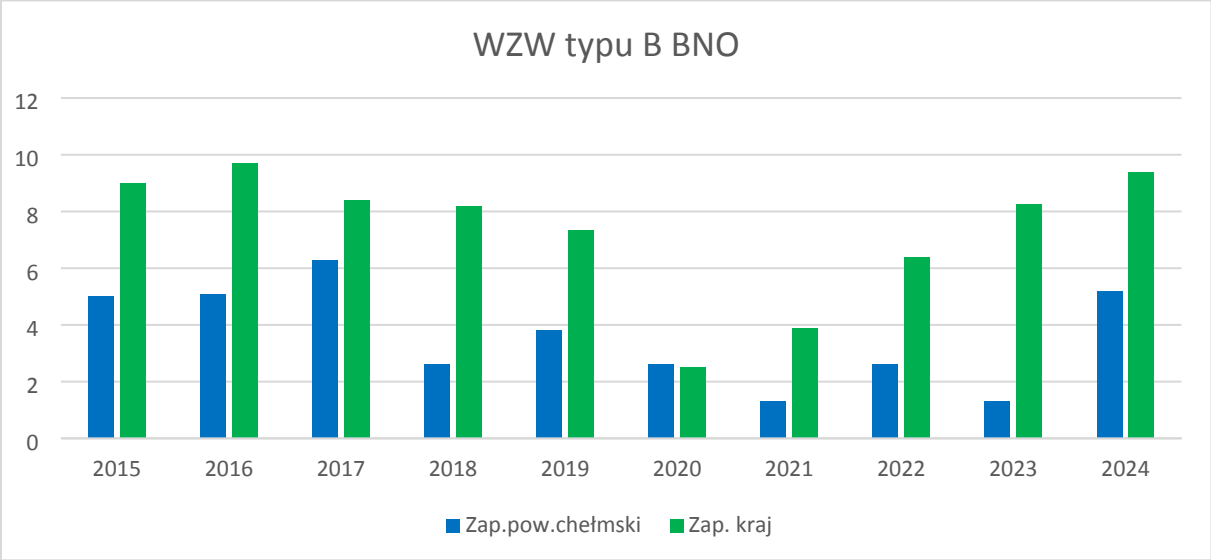

Wykres 1. *Zapadalność na wzw typu B na terenie powiatu chełmskiego w latach 2015-2024.*

W 2024r. odnotowano wzrost zachorowań na WZW typ C BNO. Przypadki zgodnie z definicją zostały zakwalifikowane jako BNO. Wirusowe zapalenie wątroby typu C rozpoznawane jest w okresie zmian przewlekłych, z uwagi na fakt, że początek choroby często przebiega bezobjawowo. Na terenie powiatu chełmskiego zachorowało 9 osób w tym 4 kobiety i 5 mężczyzn. Wiek chorych wahał się od 41 do 69 lat, mediana 42. Zachorowania zostały rozpoznane na podstawie badań laboratoryjnych (a-HCV, RNA HCV). W działaniach inspekcji sanitarnej, kładzie się duży nacisk na kontrolę sterylizacji, dezynfekcji, procedur wykonywania zabiegów (medycznych i niemedycznych) naruszających ciągłość tkanek oraz utrzymanie wysokich standardów higieniczno – sanitarnych wykonywania tych świadczeń. Wczesne rozpoznanie zakażenia daje wysoką szansę na wyleczenie.

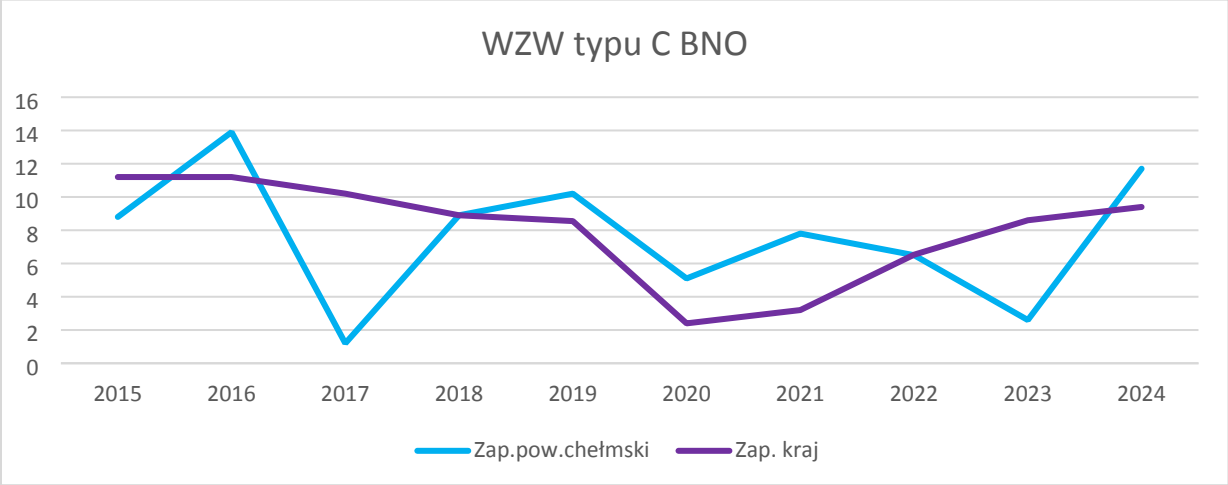

Wykres 2. *Zapadalność na WZW typu C BNO na terenie powiatu chełmskiego w latach 2015-2024.*

Obowiązkiem szczepień ochronnych objętych jest w Polsce 13 chorób zakaźnych. W grupie chorób, przeciwko którym stosuje się uodpornienie, w analizowanym roku podobnie jak rok wcześniej, nie zgłoszono żadnego zachorowania na błonicę, tężec, odrę i różyczkę.

Ospa wietrzna należy do wysoce zakaźnych chorób wieku dziecięcego, w związku z tym najwięcej zachorowań odnotowuje się u dzieci przebywających w środowisku szkolnym i w przedszkolach. W 2024r. nastąpił wzrost zachorowań na ospę wietrzną. Ogółem zachorowało 348 osób. Najwięcej zachorowań odnotowano do 9-go roku życia. Szczepienia ochronne w ramach PSO realizowane są tylko dla dzieci z grupy wysokiego ryzyka.

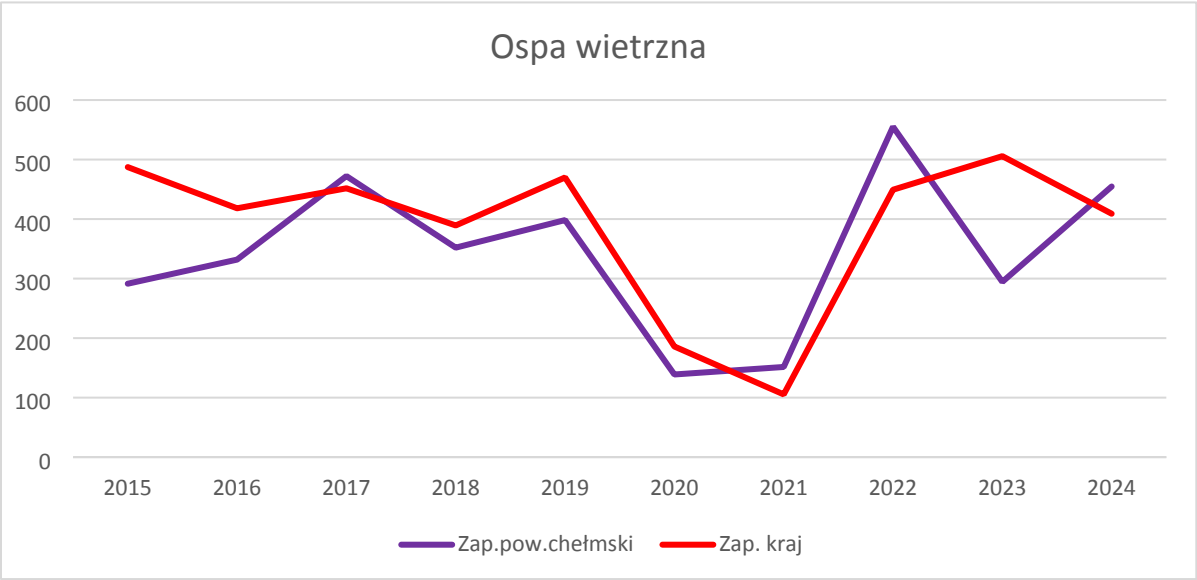

Wykres 3. *Sytuacja epidemiologiczna ospy wietrznej na terenie powiatu chełmskiego w latach 2015- 2024.*

W 2024r. zarejestrowano pojedyncze zgłoszenie zachorowania na nagminne zapalenie przyusznic, które dotyczyło chłopca w wieku 5 lat (szczepiony 2 dawkami szczepionki MMR). Szczepienia obowiązkowe przeciwko śwince są realizowane od 2003 r. natomiast od 2005 r. obowiązuje dwukrotne szczepienie dzieci. Obowiązkowym szczepieniom przeciw ospie wietrzej podlegają dzieci i młodzież do ukończenia 19. roku życia ze wskazań medycznych tj. z upośledzeniem odporności wrodzonym lub nabytym o wysokim ryzyku ciężkiego przebiegu choroby, przed planowanym leczeniem immunosupresyjnym lub chemioterapią, oraz osoby z ich otoczenia, które nie chorowały na ospę wietrzną. Ponadto szczepieniom podlegają również dzieci przebywające lub zakwalifikowane do pobytu w żłobkach lub klubach dziecięcych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, domach pomocy społecznej, rodzinnych domach dziecka.

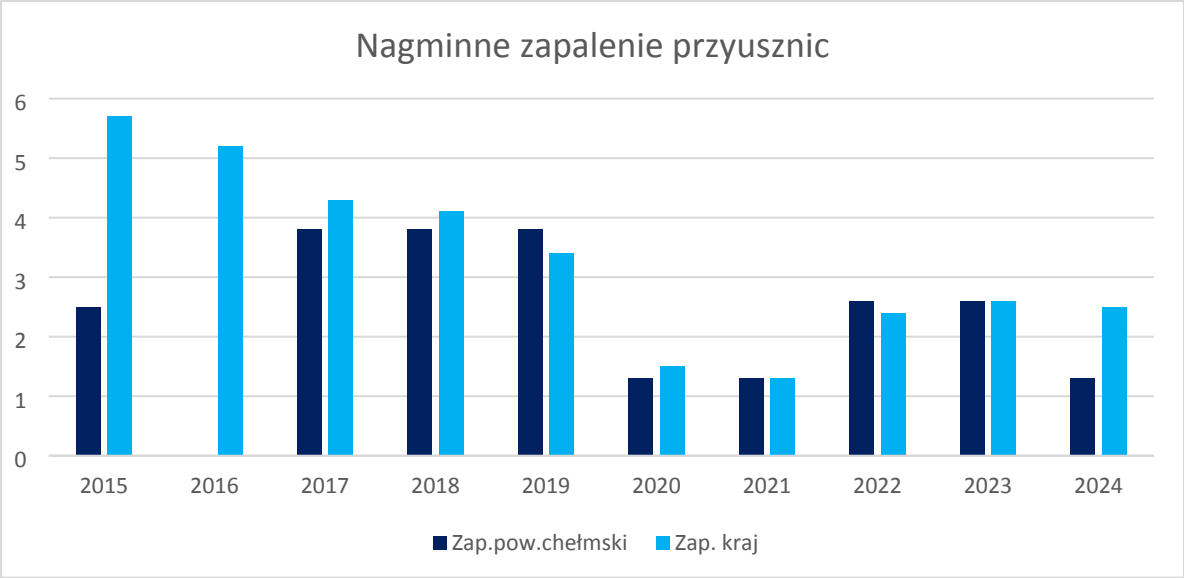

Wykres 4. *Sytuacja epidemiologiczna nagminnego zapalenia przyusznic na terenie powiatu chełmskiego w latach 2015-2024.*

W 2024r. nie było zachorowań na różyczkę. Aktualnie szczepieniami przeciwko różyczce objęta jest cała populacja dzieci i młodzieży.

W 2024r zanotowano ogółem 9 przypadków krztuśca, w tym: 4 potwierdzone, 5 możliwych. Każde zgłoszenie było analizowane i przeprowadzano dochodzenie epidemiologiczne. Następnie dokonywano klasyfikacji wg obowiązującej definicji przypadku. Rozpoznań dokonano na podstawie objawów klinicznych oraz wyników badań diagnostycznych. Wiek chorych wahał się w przedziale 0- 24 lata. Według danych Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego w ciągu całego 2024r. w Polsce zachorowało ponad 32 tys. osób. W latach poprzednich nie notowano przypadków krztuśca na terenie powiatu chełmskiego. Ostatnie zarejestrowane przypadki krztuśca (2 przypadki) pochodzą z 2019r.

W analizowanym okresie na takim samym poziomie jak w roku ubiegłym utrzymywała się liczba wykrytych zatruć pokarmowych wywołanych przez pałeczki z rodzaju *Salmonella*. Zarejestrowano 15 przypadków zatruć pokarmowych wywołanych ww. patogenem. Zachorowało 10 kobiet i 5 mężczyzn.

Od 01.01.2024r. do 31.12.2024r. nie zarejestrowano ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową.

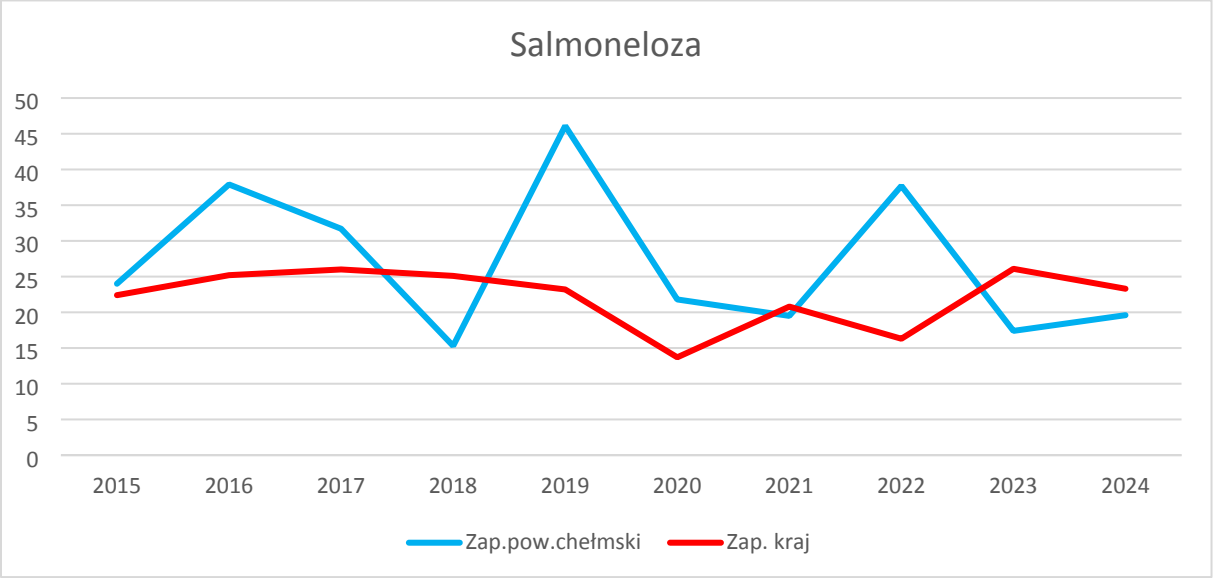

Wykres 5. *Sytuacja epidemiologiczna salmoneloz na terenie powiatu chełmskiego latach 2015-2024.*

Nie zarejestrowano przypadków zakażeń jelitowych wywołanych przez EPEC. Zanotowano 46 przypadków zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile.*

Poza bakteryjnymi zakażeniami jelitowymi, w 2024 roku zanotowano 89 przypadków zakażeń o etiologii wirusowej. Przyczyną zachorowań były: rotawirusy (20 przypadków), norowirusy (78 przypadków) oraz wirusowe zakażenia jelitowe inne określone i nieokreślone.

Borelioza to zakaźna, wielonarządowa choroba zapalna wywołana przez krętki z rodzaju *Borrelia* przenoszone przez kleszcze. Choroba przebiega z zajęciem skóry, stawów, układu nerwowego i serca. Stanowi najczęściej występującą chorobę odkleszczową w Polsce. W 2024r. odnotowano spadek liczby zachorowań na boreliozę. Ogółem zachorowało 82 osoby. Wiek chorych wahał się od 10 do 87 lat. Wszystkie zachorowania zaklasyfikowano jako potwierdzone (na podstawie wysokiego poziomu przeciwciał w klasie IgG potwierdzonych testem WB – 46 przypadków lub rumienia wędrującego – 36 przypadków). W zdecydowanej większości do ukąszeń przez kleszcze dochodziło na terenie powiatu chełmskiego.

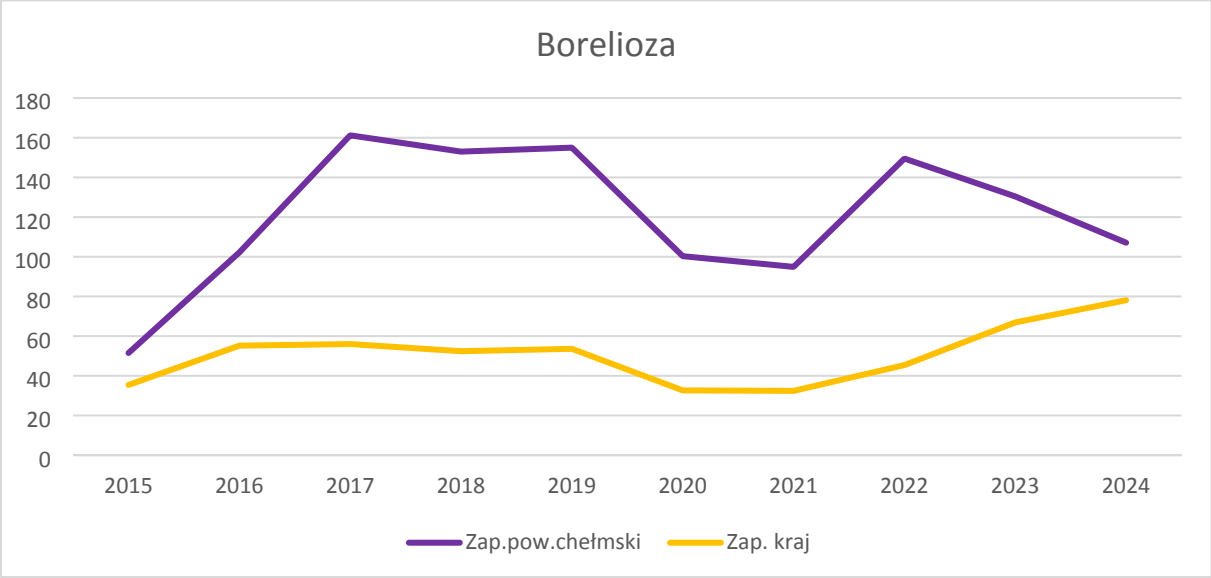

Wykres 6. *Sytuacja epidemiologiczna boreliozy na terenie powiatu chełmskiego w latach 2015-2024.*

W analizowanym roku sprawozdawczym zarejestrowano 3 przypadki kleszczowego zapalenia mózgu. Zachorowania dotyczyły kobiety w wieku 44 lata oraz 2 mężczyzn w wieku 39 i 42 lata. Rozpoznania dokonano na podstawie objawów klinicznych oraz badań laboratoryjnych (badanie krwi i płynu mózgowo-rdzeniowego).

W okresie od 01.01.2024r. do 31.12.2024r. zgłoszono 2 przypadki choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae.* Zachorowania przebiegały pod postacią posocznicy i dotyczyły dwóch mężczyzn w wieku 67 i 69 lat.

W 2024r. na takim samym poziomie utrzymywały się zachorowania na gruźlicę, zarejestrowano 15 przypadków. We wszystkich przypadkach rozpoznana była gruźlica płuc. Osoby ze styczności z chorymi na gruźlicę zostały objęte nadzorem. Nie wydawano decyzji nakazujących poddanie się leczeniu, hospitalizacji lub badaniom diagnostycznym.

W 2024r. na terenie powiatu chełmskiego zarejestrowano 716 przypadków zachorowań wywołanych SARS-CoV-2.

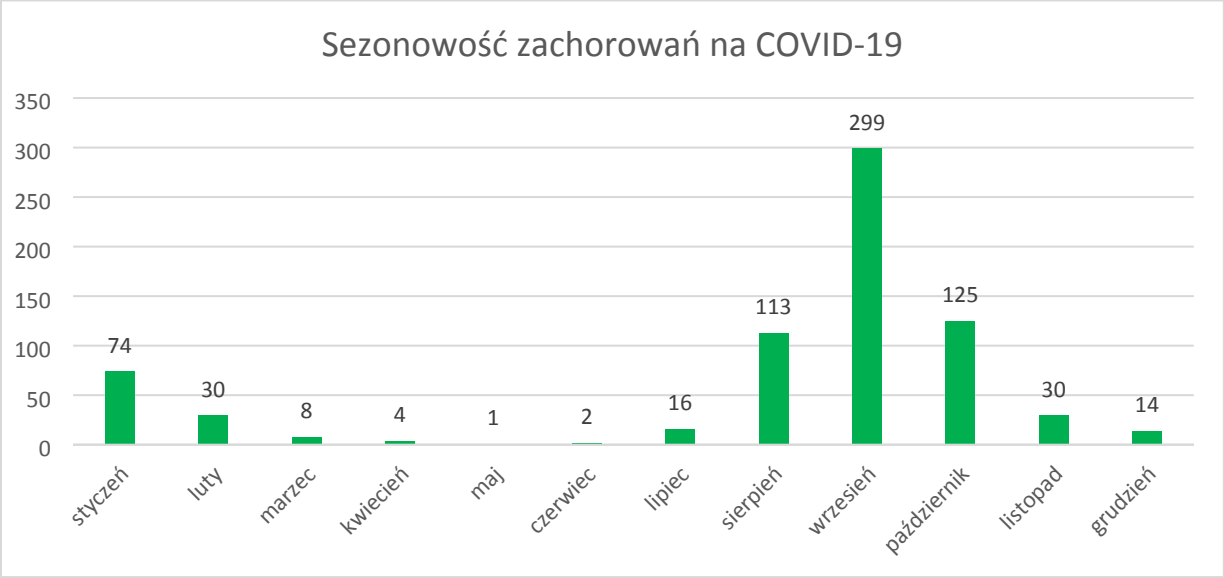

Wykres 7. *Sezonowość zachorowań na COVID-19 w 2024r. w powiecie chełmskim.*

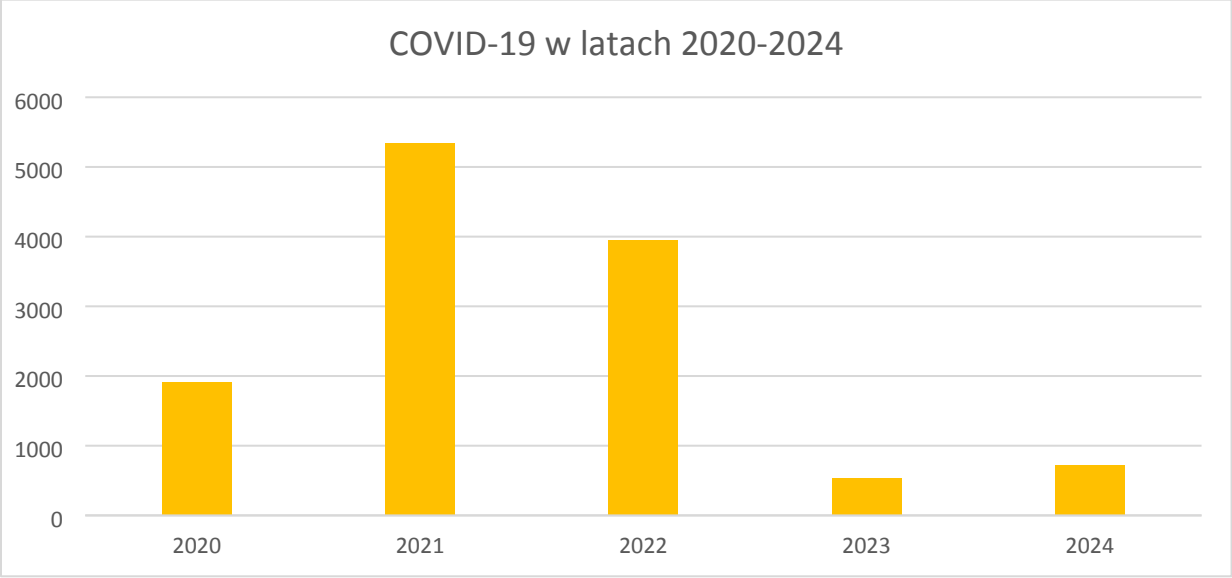

Wykres 8*. Zachorowania na COVID-19 w latach 2020-2024 na terenie powiatu chełmskiego*

Ostre infekcje dróg oddechowych, w tym grypa należą do najczęściej występujących chorób zakaźnych. Na terenie powiatu chełmskiego w 2024r. zanotowano 416 przypadków zachorowań na grypę potwierdzonych badaniami – testem antygenowym COMBO oraz badaniem molekularnym. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród osób w przedziale wiekowym 15-64 lata. Zachorowania na grypę spowodowały, że do szpitali skierowano 26 osób. Przyczyną hospitalizacji były objawy ze strony układu oddechowego. Wśród wszystkich zgłoszonych w 2024r. przypadków zachorowań na grypę 2 przypadki potwierdzono testem PCR, natomiast pozostałe – testem COMBO. Rozpoznawana była głównie grypa typu A. W sezonie grypowym 2023/2024 (od października 2023r. do kwietnia 2024r.) zarejestrowano

227 przypadków grypy potwierdzonych badaniami. Natomiast w sezonie 2024/2025 (od października 2024 do 15.02.2025r.) zgłoszono 909 przypadków grypy.

W okresie 01.01-31.12.2024 zgłoszono 30 przypadków zachorowań na RSV. Hospitalizacji wymagało 6 osób. Ogółem odnotowano 13 zachorowań u dzieci do lat 2.

W 2024r. zanotowano spadek liczby przypadków dotyczących kontaktu ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę, z tego 13 osób ze wskazań lekarskich zostało objętych szczepieniami ochronnymi przeciwko wściekliźnie. Każdorazowo po otrzymaniu informacji od lekarza i Inspekcji Weterynaryjnej o kontakcie człowieka ze zwierzęciem dzikim lub domowym wykazującym objawy budzące podejrzenie wścieklizny lub o pokąsaniu przez zwierzę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne (43 wywiady) celem ustalenia rodzaju kontaktu, stopnia narażenia, danych personalnych właściciela zwierzęcia. Współpracowano z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie wymiany informacji na temat wyników badań na obecność wirusa wścieklizny i obserwacji.

W okresie 01.01-31.12.2024r. na terenie powiatu chełmskiego odnotowano 2 zgony z powodu choroby zakaźnej tj.: COVID-19 – 1 zgon, posocznica wywołana przez *Sterptococcus pneumoniae* -1 zgon.

Sprawowano również nadzór nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych, procesem dystrybucji i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych. Przeprowadzano kontrolę dokumentacji dotyczącej szczepień ochronnych oraz analizę wykonywania obowiązkowych sczepień ochronnych. Prowadzono działania edukacyjne i informacyjne na temat korzyści jakie niosą ze sobą szczepienia ochronne jako bezpieczna i skuteczna metoda zapobiegania chorobom zakaźnym. Propagowano bezpłatne szczepienia w tym przeciwko HPV dzieci między 9 a 14 rokiem życia oraz przeciwko krztuścowi kobiet w ciąży po ukończeniu 27 tyg. do 36 tygodnia ciąży. Realizowano również zadania wierzyciela obowiązkowych szczepień ochronnych wobec osób prawnie zobowiązanych. Zaszczepienie wysokiego odsetka populacji przyczynia się nie tylko do znacznej redukcji zachorowalności, czego najlepszym dowodem są takie choroby, jak np. odra, poliomyelitis, WZW typu B i świnka, ale również do osiągnięcia odporności populacyjnej, czyli pośredniej ochrony przed infekcją również dla osób, które ze względu na np. niedobory immunologiczne nie mogły zostać uodpornione. Uodpornienie dzieci i młodzieży na terenie powiatu chełmskiego utrzymuje się na dobrym poziomie.

Tabela 2. Procent uodpornienia dzieci i młodzieży w 2024r. w porównaniu do 2021-2023.

Lp.	Uodpornienie przeciwko	2024	2023	2022	2021
1.	Krztuścowi	97,2	97,2	97,2	96,9
2.	Błonicy i tężcowi	97,7	97,7	97,6	97,6
3.	Poliomyelitis	94,8	94,8	94,4	94,9
4.	Odrze, różyczce, śwince	97,4	97,4	97,8	96,9
5.	Gruźlicy (szczep. noworodków)	98,0	98,0	98,4	98,1
6.	Wzw typu B	96,6	96,6	95,7	97,2
7.	Haemophilus influenzae	90,0	90,0	90,2	90,3

Do końca 2024 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie zgłoszono 152 dzieci z terenu powiatu chełmskiego, u których nie wykonano obowiązkowych szczepień ochronnych pomimo braku przeciwskazań. Wobec opiekunów prawnych tych dzieci w 2024 roku kontynuowano działania edukacyjne i informacyjne, a w przypadku, gdy w dalszym ciągu nie wykonano szczepień ochronnych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie jako wierzyciel wzywał do wykonania obowiązku. W 2024 roku wystawiono względem opiekunów dzieci 49 upomnień oraz 41 tytułów wykonawczych.

Na terenie powiatu chełmskiego objęto nadzorem 47 obiektów służby zdrowia. Przeprowadzono 60 kontroli. Nie nałożono mandatów karnych, nie wydawano również decyzji administracyjnych. Podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych zwracano uwagę na opracowanie i przestrzeganie procedur zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, oraz dokumentowanie wyników kontroli realizacji tych działań. W działaniach położono nacisk na kontrolę procesów sterylizacji, dezynfekcji. Na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą ocenia się, że stan placówek pod względem sanitarno-higienicznym jest dobry.

II. Higiena środowiska i obiektów użyteczności publicznej

Zaopatrzenie ludności w wodę

Wody podziemne na terenie powiatu chełmskiego stanowią jedyne źródło zaopatrzenia ludności w wodę do picia oraz na potrzeby gospodarcze. Największe znaczenie dla regionu posiadają poziomy wodonośne w utworach górno-kredowych. Są one podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę i stanowią bazę zasobów dla większości wodociągów zlokalizowanych na terenie powiatu. Poziomy wodonośne w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych są źródłem zaopatrzenia w wodę tylko dla nielicznych obiektów użyteczności publicznej i gospodarstw indywidualnych korzystających ze studni zakładowych lub przydomowych. W ramach nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej zarządców ujęć pobrano do badań laboratoryjnych 478 próbek wody z instalacji wodociągowych, z których 34 wyniki były kwestionowane. Na terenie powiatu chełmskiego w roku 2024 nadzorem sanitarnym objętych było 39 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia (Tabela 3). W połowie roku ujęcie w Brzeźnie zostało wyłączone z eksploatacji, a mieszkańcy zostali podłączeni do Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia w Rozkoszy.

Tabela 3

Nazwa wodociągu zbiorowego zaopatrzenia						**Liczba ludności korzystającej**			
Lp.	**Gmina**	**Miejscowość**	**Ulica**	**Produkcja [m³/d]**	**Ocena wody [dobra/zła]**	**z wody odpowiadającej wymaganiom**	**z wody objętej brakiem przydatności wody w zakresie mikrobiologicznym**	**z wody nieodpowiadającej wymaganiom fizykochemicznych**	**z wody nieodpowiadającej wymaganiom dla**
1.	Białopole	Białopole		**150**	Dobra	**1644**	-	-	-
2.	Białopole	Raciborowice		**270**	Dobra	**1173**	-	-	-
3.	Chełm	Pokrówka		**1005**	Dobra	**7530**	-	-	-
4.	Chełm	Nowosiółki		**1179**	Dobra	**6294**	-	-	-
5.	Dorohusk	Dorohusk		**285,2**	Dobra	**3194**	-	-	-
6.	Dorohusk	Brzeźno		**25**	Dobra	**192**	-	-	-
7.	Dorohusk	Rozkosz		**75**	Dobra	**1361**	-	-	-
8.	Dubienka	Dubienka		**88**	Dobra	**1018**	-	-	-
9.	Dubienka	Skryhiczyn		**10,7**	Dobra	**165**	-	-	-
10.	Dubienka	Rogatka		**33,3**	Dobra	**781**	-	-	-

11.	Kamień	Kamień		**180**	Dobra	**2215**	-	-	-
12.	Kamień	Rudolfin		**125**	Dobra	**631**	-	-	-
13.	Kamień	Wolawce		**126**	Dobra	**1203**	-	-	-
14.	Leśniowice	Leśniowice		**220**	Dobra	**1510**	-	-	-
15.	Leśniowice	Rakołupy		**60**	Dobra	**779**	-	-	-
16.	Leśniowice	Kasiłan		**138**	Dobra	**1012**	-	-	-
17.	Rejowiec Fabryczny	Rejowiec Fabryczny		**400**	Dobra	**4016**	-	-	-
18.	Rejowiec Fabryczny	Wólka Kańska		**130**	Dobra	**942**	-	-	-
19.	Rejowiec Fabryczny	Liszno		**150**	Dobra	**1502**	-	-	-
20.	Rejowiec Fabryczny	Pawłów		**130**	Dobra	**1500**	-	-	-
21.	Ruda-Huta	Ruda Huta		**335**	Dobra	**3228**	-	-	-
22.	Rejowiec	Rejowiec		**286**	Dobra	**1993**	-	-	-
23.	Rejowiec	Hruszów		**147**	Dobra	**966**	-	-	-
24.	Rejowiec	Marysin		**161**	Dobra	**960**	-	-	-
25.	Rejowiec	Niedziałowice		**144**	Dobra	**691**	-	-	-
26.	Rejowiec	Wereszcze		**147**	Dobra	**1382**	-	-	-
27.	Sawin	Sawin		**211**	Dobra	**2125**	-	-	-
28.	Sawin	Bukowa Wielka		**81,4**	Dobra	**868**	-	-	-
29.	Sawin	Czułczyce		**47,5**	Dobra	**530**	-	-	-
30.	Siedliszcze	Siedliszcze		**600**	Dobra	**5250**	-	-	-
31.	Siedliszcze	Bezek		**140**	Dobra	**1045**	-	-	-
32.	Wierzbica	Wierzbica		**609,2**	Dobra	**4082**	-	-	-
33.	Wierzbica	Wólka Tarnowska		**65**	Dobra	**632**	-	-	-
34.	Wojsławice	Wojsławice		**251**	Dobra	**671**	-	-	-
35.	Wojsławice	Kukawka		**70**	Dobra	**212**	-	-	-
36.	Wojsławice	Huta		**60**	Dobra	**232**	-	-	-
37.	Wojsławice	Majdan Nowy		**39**	Dobra	**205**	-	-	-
38.	Żmudź	Żmudź		**241**	Dobra	**2350**	-	-	-

Tabela 4 Stopień zwodociągowania gmin na terenie powiatu

L.p.	Gmina	Liczba miejscowości zwodociągowanych w gminie	% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia
1.	Chełm	45	**90**
2.	Białopole	15	**99**
3.	Dorohusk	17	**82**
4.	Dubienka	8	**95**
5.	Kamień	15	**100**
6.	Leśniowice	23	**99**
7.	Rejowiec Fabryczny	16	**100**
8.	Rejowiec	25	**99**
9.	Ruda-Huta	16	**79**
10.	Sawin	12	**69**
11.	Siedliszcze	34	**99**
12.	Wierzbica	27	**100**
13.	Wojsławice	24	**63**
14.	Żmudź	16	**85**

Stan sanitarno-techniczny wodociągów zbiorowego zaopatrzenia był zróżnicowany. Część zarządców ujęć wody prowadzi coroczne prace modernizacyjno-konserwacyjne, w przypadku części ujęć wydano decyzje na doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego: WZZ Dorohusk, WZZ Rozkosz, WZZ Sawin, WZZ Bukowa Wielka. Większość terminów realizacji zaleceń wyznaczona było do końca roku 2024.

W roku sprawozdawczym PPIS w Chełmie nadzorem sanitarnym objął 10 indywidualnych ujęć wody zlokalizowanych na terenie powiatu. Ich charakterystykę przedstawia tabela 5.

Tabela. 5

Nazwa wodociągu lokalnego (inny podmiot zaopatrujących w wodę)						Liczba ludności korzystającej			
	Gmina	**Obiekt i jego lokalizacja**	**Ulica**	**Produkcja [m³/d]**	**Ocena wody [dobra/zła]**	**z wody odpowiadającej wymaganiom**	**z wody objętej brakiem przydatności wody w zakresie mikrobiologiczny**	**z wody nieodpowiadającej wymaganiom fizykochemicznych**	**z wody nieodpowiadającej wymaganiom dla substancji promieniotwórczych**
1	Chełm	„Trzy Dęby" Sp. z o.o. 22 - 151 Janów,	Lubelska 1	5	dobra	0	-	-	-
2	Sawin	Szkoła Podstawowa w Wólce Petryłowskiej 22 - 107 Sawin, Petryłów 15	-	0,5	dobra	0	-	-	-
3	Dorohusk	Szkoła Podstawowa w Brzeźnie, 22-174 Brzeźno	Kościelna 30	1,6	dobra	0	-	-	-
4	Siedliszcze	Zajazd Wiejskie Przysmaki Chojno Nowe Drugie 60A	-	0,5	dobra	0	-	-	-
5	Ruda-Huta	Aqua East Polska Sp. z o.o. 22-100 Ruda-Huta,	Niepodległości 2	1	dobra	0	-	-	-
6	Sawin	Spółdzielnia Socjalna „Vita Solis" Łowcza Kolonia 39 22 - 107 Sawin	-	1	dobra	2	-	-	-
7	Chełm	„Pstrągowo" 22 – 100 Żółtańce-Kolonia	Pstrągowa 17	0,5	dobra	1	-	-	-
8	Kamień	Zakład Produkcji Chrupek Czerniejów 2A 22-113 Kamień	-	0,5	dobra	4	-	-	-
9	Chełm	Ranczo Budrysa Strupin Duży 64A 22-100 Chełm	-	2	dobra	1	-	-	-
10	Dorohusk	Ujęcie stacji paliw i lokalu gastronomicznego Brzeźno	Chełmska 13	0,5	dobra	0	-	-	-

W roku 2024 nie prowadzono postępowania administracyjnego w sprawie doprowadzenia do należytego stanu higieniczno-sanitarnego w stosunku do ujęć indywidualnych. Jednocześnie trzy indywidualne ujęcie wody zostały wyłączone z eksploatacji: Indywidualne ujęcie Smażalni Ryb „Pstrągowo" Żółtańce-Kolonia, ul. Pstrągowa - mieszkańcy zostali podłączeni do WZZ Pokrówka, Indywidualne ujęcie wody Spółdzielni Socjalnej „Vita Solis" Łowcza-Kolonia 39 – mieszkańcy zostali podłączeni do WZZ Bukowa Wielka oraz Indywidualnego ujęcia wody Szkoły Podstawowej w Brzeźnie, ul. Kościelna 30 – obiekt został podłączony do WZZ Rozkosz.

Dodatkowo nadzorem sanitarnym objęto 26 ujęć indywidualnych podmiotów będących pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej oraz podmiotów wykorzystujących wodę dla mniej niż 50 osób lub wytwarzających mniej niż 10 m^3/d. Podmioty te posiadały uzgodniony z PPIS w Chełmie zakres badań wody oraz częstotliwość ich wykonania, wyniki badań były przekazywane do wiadomość PPIS w Chełmie celem wydawania oceny jakości wody. Ujęcia indywidualne objęto ewidencją na podstawie § 8 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r., poz. 2294).

Ocena jakości wody dostarczanej przez wodociągi

Woda dostarczana mieszkańcom powiatu chełmskiego w roku 2024 r. przez większość wodociągów zbiorowego zaopatrzenia była dobrej jakości, odpowiadała wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). W roku ubiegłym na czterech wodociągach i jednym ujęciu indywidualnym stwierdzono przekroczenia parametrów mikrobiologicznych, w związku z tym wydano cztery decyzje warunkowo dopuszczające wodę do spożycia przez ludzi (WZZ Dorohusk, WZZ Raciborowice, WZZ Wojsławice, WZZ Wólka Kańska) oraz trzy decyzje stwierdzające brak przydatności wody do spożycia (2 x WZZ Raciborowice, indywidualne ujęcie wody Szkoły Podstawowej w Wólce Petryłowskiej, Petryłów 15, 22-107 Sawin). Po przeprowadzeniu działań naprawczych przez zarządców wodociągów/ujęć wody (tj. poinformowaniu konsumentów o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi, przedłożeniu harmonogramu realizacji działań naprawczych, podjęciu działań naprawczych mających na celu doprowadzenie wody rozprowadzanej przez przedmiotowe ujęcie do jakości odpowiadającej wymaganiom higienicznym i zdrowotnym, zapewnieniu odbiorcom wody z przedmiotowego ujęcia możliwości korzystania z wody do spożycia o odpowiedniej jakości zdrowotnej) pobrano próbki kontrolne, w wyniku których

zostały wydane pozytywne oceny jakości wody ww. wodociągów. Dodatkowo na WZZ Dorohusk wszczęto postępowanie egzekucyjne z uwagi na przekroczenie amonowego jonu.

Laboratoria wykonujące badania jakości wody przeznczonej do spożycia przez ludzi

Zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków badania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonywały: laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzone przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Wszyscy zarządcy ww. obiektów posiadali uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Chełmie harmonogram wewnętrznej kontroli jakości wody. Wyniki były na bieżąco przekazywane do wiadomości PPIS w Chełmie.

Substancje promieniotwórcze w wodzie przeznczonej do spożycia

W roku 2022 r. na wszystkich wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w powiecie chełmskim przeprowadzono kontrolny monitoring substancji promieniotwórczych, tj.: badania stężenia trytu oraz izotopów promieniotwórczych radu Ra-226 i Ra-228. Nie odnotowano w badanej wodzie przekroczeń stężeń wymienionych substancji promieniotwórczych. Kolejne badanie wymienionych substancji należy wykonać w 2027 r. Z uwagi na wyniki badań stężenia aktywności radonu przeprowadzonych w 2017 r., zgodnie z wymaganiami określonymi w części D załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi, badanie tego parametru wykonywane jest jeden raz na 10 lat, tj. w roku 2027. Na części wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w powiecie chełmskim przeprowadzono kontrolny monitoring stężenia aktywności radonu.

Kąpieliska

Na terenie Powiatu Chełmskiego sprawowano nadzór nad 9 kąpieliskami (Tabela 6.)

Tabela 6. Kąpieliska zorganizowane

Lp.	akwen	nazwa kąpieliska	właściciel	organizator
1	Żółtańce	Żółtańce	Gmina Chełm	Gmina Chełm
2	Staw	Staw	Gmina Chełm	Gmina Chełm
3	Husynne	Husynne	Gmina Dorohusk	Gmina Dorohusk
4	Dębowy Las	Dębowy Las	Gmina Żmudź	Gmina Żmudź
5	Natalin	Natalin	Gmina Kamień	Gmina Kamień
6	Maczuły	Maczuły	Gmina Leśniowice	Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniowicach

7	Majdan Zahorodyński	Majdan Zahorodyński	Urząd Miejski w Siedliszczu	Urząd Miejski w Siedliszczu
8	Starosiele	Dubienka	Gmina Dubienka	Gmina Dubienka
9	Biały Rów	Biały Rów	Gmina Rejowiec	Gmina Rejowiec

Na początku roku 2024 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie wpłynęły do zaopiniowania projekty uchwał Rad Gminy w sprawie wykazów kąpielisk w roku 2024 oraz określenia sezonu kąpielowego wraz z dokumentacją. Po analizie całości złożonej dokumentacji Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie zaopiniował pozytywnie przedłożone projekty uchwał. W porozumieniu z PPIS w Chełmie ustalono harmonogram pobierania próbek wody z kąpielisk w ilości oraz terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa. Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego w ramach urzędowej kontroli prowadzonej przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej pobrano próbki wody z ww. kąpielisk, których badania wykonał Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie. Kolejne trzy badania w trakcie trwania sezonu kąpielowego w ramach kontroli wewnętrznej wykonane były na zlecenie organizatora również przez PSSE w Chełmie. Wszystkie próbki pobrane były zgodnie z ustalonymi terminami, a jakość wody spełniała wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. z 2019 r., poz. 255) z wyjątkiem kąpieliska w Natalinie, na które 5 lipca 2024r. wydano decyzję wprowadzającą tymczasowy zakaz kąpieli z powodu ponadnormatywnej liczby enterokoków kałowych. Po ponownym pobraniu próbki wody w dniu 8 lipca 2024 r. i zapoznaniu się z jej wynikami badania, w dniu 10 lipca 2024 r. PPIS w Chełmie wydał ocenę jakości wody stwierdzająca zgodność ocenianych wskaźników mikrobiologicznych w pobranej próbce wody z wymaganiami zawartymi w załączniku nr 1 część A ww. rozporządzenia.

Na podstawie sprawozdań z badań wody PPIS w Chełmie wydał 36 pozytywnych bieżących ocen jakości wody w kąpielisku oraz dziewięć ocen sezonowych, w których również uwzględniono aktualną klasyfikację wody kąpielisk. Informacje o przydatności wody do kąpieli w przedmiotowych kąpieliskach były na bieżąco udostępniane organizatorom kąpielisk, publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej PSSE w Chełmie oraz ogólnopolskim serwisie kąpieliskowym prowadzonym przez Główny Inspektorat Sanitarny. Stan sanitarny i porządkowy plaży przy kąpielisku w trakcie kontroli podczas sezonu kąpieliskowego nie budził zastrzeżeń.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Pod nadzorem sanitarnym na terenie powiatu znajdowały się następujące grupy obiektów użyteczności publicznej:

Tabela 7.

Lp.	Nazwa grup obiektów	Ilość obiektów w grupie	Ilość przeprowadzonych kontroli w 2023 r.	Obiekty ze złym stanem sanitarnym na koniec 2023 r.
1.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej	24	26	0
2.	Pralnie	2	2	0
3.	Hotele i obiekty noclegowe	29	21	0
4.	Cmentarze	35	18	0
5.	Obiekty sportowe i kluby sportowe	1	1	0
6.	Apteki i hurtownie farm.	18	8	0
7.	Dworce, przystanki i stacje PKP	6	6	0
8.	Inne	46	41	0
Razem:		**161**	**123**	**0**

Stan higieniczno-sanitarny obiektów użyteczności publicznej był dobry. W 2024 roku prowadzono dwa postępowania administracyjne w grupie obiektów użyteczności publicznej. Jedno postępowanie dotyczyło niewłaściwego gospodarowania odpadami na terenie bazy materiałowej w Sielcu - postępowanie nie zostało zakończone. Drugie postępowanie dotyczyło niestosowania się do wymagań sanitarnych w trakcie świadczenia usług tatuażu w salonie w Wojsławicach - postępowanie zakończone.

Dodatkowo w pierwszym kwartale 2024 r. wzmożony nadzór sanitarny prowadzony był w pasie drogowym i terenie przyległym do odcinka drogi S12 w kierunku przejścia granicznego w Dorohusku w związku z trwającym strajkiem przewoźników oraz rolników. Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego odpowiednio wyposażali pasy drogowe w śmietniczki i kabiny sanitarne w zależności od długości kolejki samochodów ciężarowych. Na bieżąco według potrzeb dostosowywano częstotliwość odbioru odpadów komunalnych oraz serwisu kabin sanitarnych.

Realizując zadania w zakresie higieny komunalnej w ramach nadzoru sanitarnego na terenie powiatu chełmskiego przeprowadzono 123 kontrole sanitarne, wydano 1 decyzję merytoryczną, 1 decyzję dotyczącą opłat za czynności kontrolne, 129 decyzji merytorycznych

dot. ekshumacji oraz przewozu zwłok i szczątków ludzkich oraz 11 postanowień na sprowadzenie zwłok i szczątków ludzkich. Nałożono jeden mandat karny na kwotę 300 zł.

III. Oddział Higieny Żywności i Żywienia

Głównym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia oraz nad materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością jest sprawdzanie czy przedsiębiorcy sektora spożywczego odpowiedzialni za bezpieczeństwo żywności spełniają wymagania obowiązujących przepisów, których celem jest ochrona i zapewnienie zdrowia i życia człowieka. Realizując swoje zadania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie w 2024 roku nadzorował 2125 obiektów żywieniowo - żywnościowych na terenie powiatu chełmskiego.

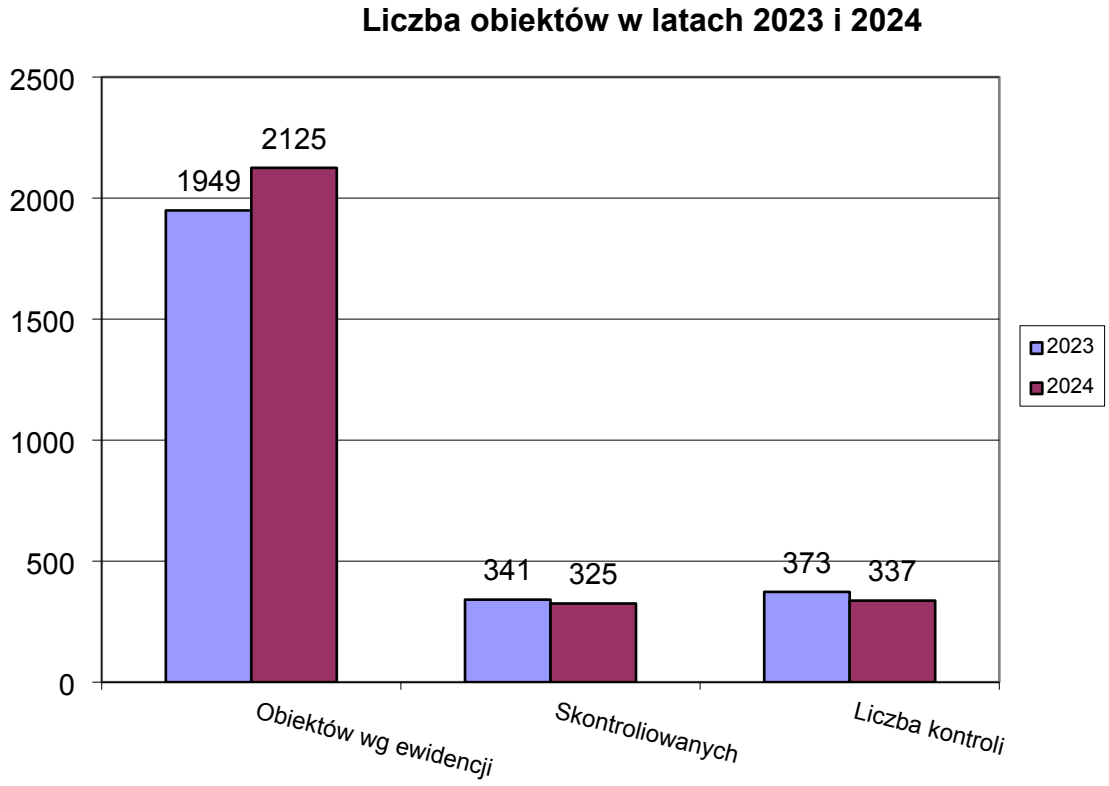

Wykres 9. Liczba obiektów żywieniowo – żywnościowych w 2024r w porównaniu z 2023r

Jak wynika z wyżej przedstawionego wykresu liczba obiektów w roku 2024 wzrosła w stosunku do roku ubiegłego łącznie o 176 obiektów głównie za sprawą obiektów produkcji pierwotnej.

W ciągu ubiegłego roku, na terenie powiatu ziemskiego, skontrolowano 325 obiektów żywnościowo – żywieniowych i przedmiotów użytku, przeprowadzając w nich 337 kontroli

sanitarnych. Strukturę nadzorowanych obiektów przedstawiono na niżej zamieszczonym diagramie.

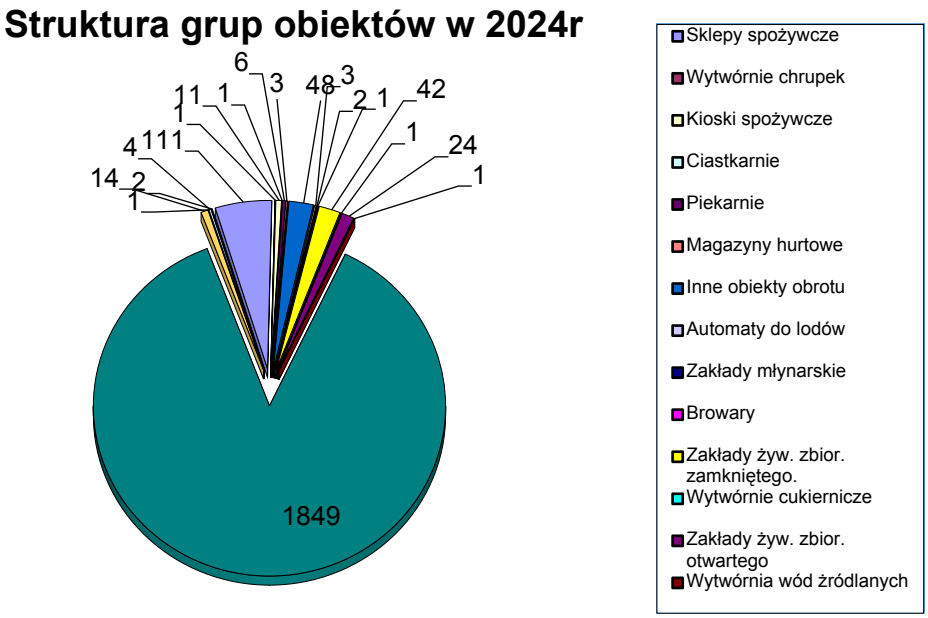

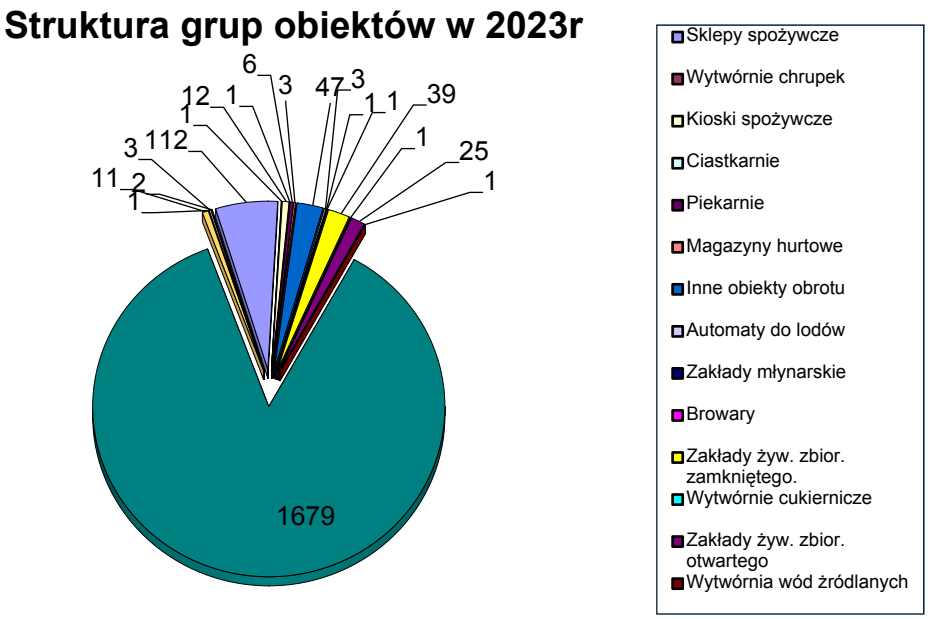

Wykres 10. Struktura nadzorowanych obiektów

Najliczniejszą grupę obiektów w powiecie chełmskim stanowiły sklepy spożywczo - przemysłowe i było ich 111, zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego - 42, inne obiekty obrotu żywnością - 48, zakłady żywienia zbiorowego otwartego – 24, kioski spożywcze - 11.

Do zakładów produkcyjnych należały m.in.: piekarnie - 6, ciastkarnie - 1, automaty do lodów - 3, browary - 1, inne wytwórnie żywności - 4, hurtownie – 3, zakłady przetwórstwa zbożowo – młynarskiego - 2, wytwórnia wód źródlanych, zakład cukierniczy, przetwórnia grzybów, wytwórnia chrupek oraz zakłady produkcji pierwotnej 1849 /plantacje malin, truskawek, borówki, zbóż, warzyw i innych produktów/ oraz skupy owoców i zbóż - 14.
Nadzorem objęto też 2 zakłady produkcji materiałów do kontaktu z żywnością oraz hurtownię takich materiałów.

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 29 kwietnia 2004r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UEL 139 z 30 kwietnia 2004r., str. 1 Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13,t. 34, str. 319) przedsiębiorstwa sektora spożywczego opracowują, wykonują i utrzymują stałą procedurę lub procedury na podstawie zasad HACCP, a według art. 17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd do spraw bezpieczeństwa żywności (Dz. u. UEL nr 31 z 1 lutego 2002r., str.1-24) podmioty działające na rynku spożywczym i pasz zapewniają na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji zgodność z wymogami prawa żywnościowego.

W 2024 r. w ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzono 337 kontroli i rekontroli, w tym 4 kontrole interwencyjne. Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami było nie przestrzeganie instrukcji GHP/GMP oraz procedur systemu HACCP tj.:

- zły stan sanitarno - techniczny pomieszczeń, urządzeń i sprzętu;
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości;
- brak wpisów w rejestrach z prowadzonego monitoringu wyznaczonych w dokumentacji HACCP Krytycznych Punktów Kontroli oraz Punktów Kontroli.

Celem poprawy stanu sanitarnego stosowano wobec przedsiębiorców nieprzestrzegających wymagań obowiązujących przepisów sankcje wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wydano:

- 32 decyzje administracyjne, w tym: 11 decyzji nakazowych, 2 decyzje przedłużające, 6 decyzji rozszerzających działalność, 1 decyzję ograniczającą zakres prowadzonej działalności, 11 decyzji o wykreśleniu, 1 decyzję wygaśnięcia. Wydano też 22 decyzje o zatwierdzeniu obiektów.
- nałożono 3 mandaty na sumę 700,00 zł.

Jakość zdrowotna środków spożywczych i przedmiotów użytku

Ocenę bezpieczeństwa żywności i materiałów do kontaktu ze środkami spożywczymi przeprowadzały akredytowane laboratoria funkcjonujące w Zintegrowanym Systemie Badania Żywności dla województwa lubelskiego. Badania mikrobiologiczne przeprowadzało laboratorium PSSE w Chełmie, posiadające certyfikat akredytacyjny PCA. Pozostałe parametry, jak: wykrywanie organizmów genetycznie modyfikowanych, substancji dodatkowych, pestycydów, lekooporność i napromieniania żywności przeprowadzały laboratoria spoza województwa lubelskiego wytypowane przez Główny Inspektorat Sanitarny.

Do badań laboratoryjnych z terenu powiatu pobrano w ramach urzędowej kontroli żywności 9 próbek środków spożywczych w tym 5 próbek truskawek, 1 próbkę oleju lnianego, 1 próbkę sałaty, 2 próbki ryb świeżych /karp i amur/. Próbki nie były kwestionowane.

Żywienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty

W roku 2024 żywienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty regulowane było przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. z 2016 r. poz.1154) oraz przestrzeganiem zasad racjonalnego żywienia.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono w placówkach oświatowych 6 ocen sposobu żywienia metodą punktową według Starzyńskiej.

W metodzie punktowej brano pod uwagę ilość posiłków w ciągu dnia, częstotliwość spożycia mleka i serów, warzyw i owoców, pieczywa razowego, kasz i warzyw strączkowych. Żywienie w tych placówkach oceniono jako dobre, zasadniczo bez większych błędów. Środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty spełniały wymagania dla danej grupy wiekowej, które wynikały z aktualnych norm żywienia. Potrawy sporządzane były z naturalnych składników, bez użycia koncentratów, z ograniczeniami soli, tłuszczów zwierzęcych, cukru. Uwzględniały porcje ryby, dodatki owocowo-warzywne i odpowiednie techniki sporządzania. W trakcie sprawowanego nadzoru nad wypoczynkiem letnim w stołówkach na koloniach, półkoloniach i obozach kontrolowano przestrzeganie wytycznych GIS, MZ i MEN dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży. Weryfikowano czy osoby odpowiedzialne wdrożyły w swoich zakładach zalecenia rekomendowane m.in. przez Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące zachowania higieny zarówno przez pracowników, jak i dzieci.

System Wczesnego Ostrzeżenia o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt RASFF

W roku 2024 otrzymano w systemie RASFF 9 powiadomień, w tym alarmowych - 3, informacyjnych w celu zwrócenia uwagi - 3, informacyjnych w celu podjęcia działań - 2, postępowanie wyjaśniające -1.

W związku z tym prowadzono postępowania wyjaśniające. Najwięcej otrzymanych powiadomień dotyczyło:

- Przekroczenie NDP alkaloidów pirolizydynowych w produkcie pn. Pietruszka suszona nać.
- Przekroczenie NDP antrachinionu oraz Lambda-Cyhalotryny w produkcie pn. herbata czarna lisciasta Yunan.
- Przekroczenie zawartości fosforanów w krewetkach mrożonych.
- Stwierdzenie zawartości białka soi w produkcie Mąka z cieciorki.
- Dot. wykrycia obecności bakterii Salmonella Newport w produkcie pn. Ser Złoty Mazur 150 g , numer partii 30.08/P6 16:59.
- Stwierdzenia nieautoryzowanej nowej żywności w suplemencie diety pn. Reishi Mushroom pochodzącym z USA.
- Stwierdzenia przekroczenia NDP sumy morfiny i kodeiny - 208+/- 62 mg/kg w maku niebieskim.
- Przekroczenie poziomu obecności akryloamidu w ilości 445±102 µg/kg w produkcie pn. „ETI TEA BISCUITS – herbatniki".
- Stwierdzenie przekroczenia NDP poziomu glifosatu (0,39±2,20 mg/kg) w produkcie pn. Kasza gryczana KRAWPAK.

Kontrola graniczna importowanej żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością

W roku sprawozdawczym w ramach eksportu lokalnych produktów część wyrobów gotowych z Wytwórni AQUA EAST w Rudzie-Hucie wyeksportowano za granicę do Dominikany i Francji w związku z tym wydano 2 Świadectwa Zdrowia Health Certyficate.

IV. Higiena środowiska pracy i nadzór nad chemikaliami

W obszarze pionu higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami w 2024r. intensyfikowano działania w celu zapobiegania powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia.

W ramach nadzoru nad warunkami środowiska pracy i warunkami higieniczno-sanitarnymi skontrolowano 80 zakładów pracy, zatrudniających 1372 pracowników, w których przeprowadzono 145 kontroli, w tym:

- 39 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- 26 kontroli w zakresie nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy,
- 10 kontroli w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi,
- 19 kontrole w zakresie nadzoru nad substancjami, mieszaninami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- 6 kontroli w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.

Wykres 11. Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarno-higieniczne w nadzorowanych zakładach w 2024 roku.

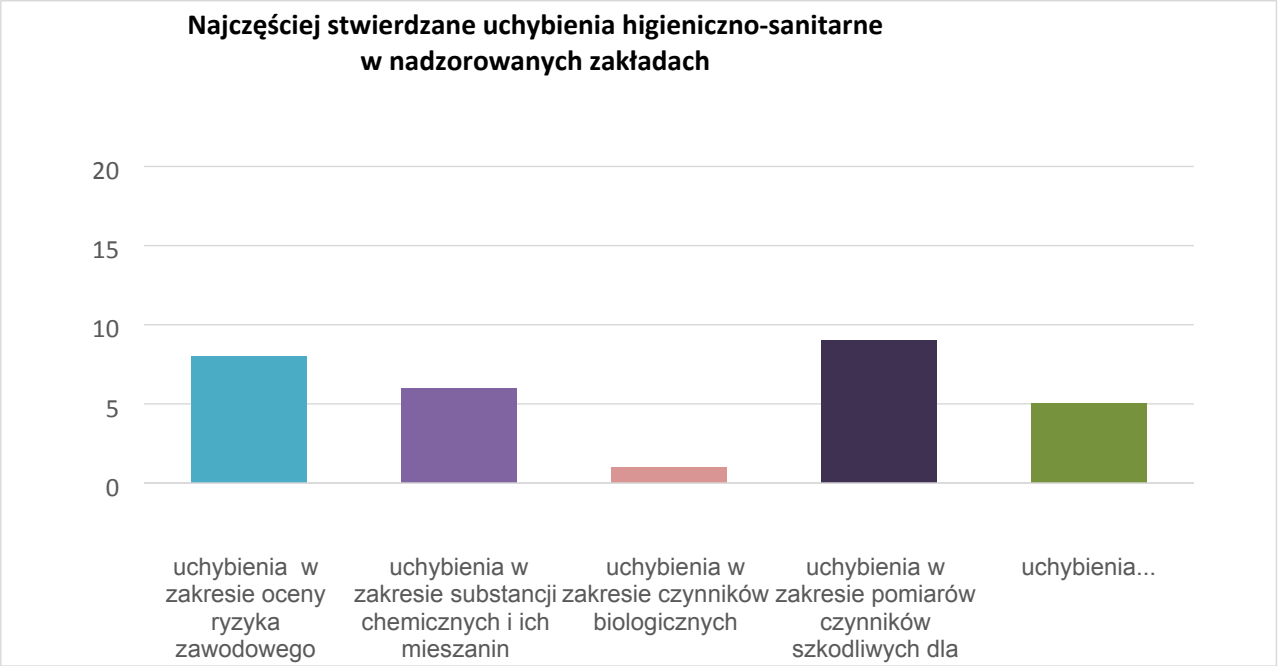

Tabela 8. Nadzór sanitarny środowiska pracy prowadzony przez Pracownię Kontroli Środowiska Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Chełmie.

Lp.	Czynnik szkodliwy występujący na stanowiskach pracy	Ilość wykonanych badań	Ilość przebadanych stanowisk pracy	Ilość przebadanych stanowisk pracy, na których występują przekroczenia NDS lub NDN
1.	Pyły	-	-	-
2.	Hałas	5	5	4
3.	Drgania mechaniczne	5	5	4
	Ogółem:	10	5	4

Poprawę warunków sanitarno–higienicznych uzyskano dla 177 pracowników zatrudnionych w 25 zakładach poprzez:

1) ograniczenie narażenia pracowników na ponadnormatywny hałas oraz drgania mechaniczne działające miejscowo na organizm człowieka na stanowiskach pracy,

2) dokonanie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy,

3) zapewnienie lub doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w zakładach pracy,

4) zapewnienie odpowiedniej ilości szaf na odzież wierzchnią i roboczą dla pracowników,

5) zapewnienie pracownikom prania odzieży roboczej zabrudzonej środkami chemicznymi podczas wykonywanej pracy,

6) doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy,

7) zapewnienie na stanowiskach pracy oświetlenia dostosowanego do wymagań określonych w Polskiej Normie,

8) dokonanie weryfikacji i aktualizacji zagrożeń wskazanych w ocenach ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy poprzez uwzględnienie występujących czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy, odpowiednie szacowanie występujących zagrożeń i zapewnienie pracownikom właściwych środków profilaktycznych,

9) zapewnienie w zakładzie pracy kart charakterystyki stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz zapoznanie pracowników z ich treścią,

10) zapewnienie w zakładzie pracy odpowiedniej szafy do prawidłowego przechowywania substancji/mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie,

11) sporządzenie instrukcji dotyczącej prac związanych ze stosowaniem substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie uwzględniających informacje zawarte w kartach charakterystyki tych substancji i mieszanin oraz określających sposób ich składowania,

12) dokonanie aktualizacji instrukcji stanowiskowej dotyczącej stosowania nadmanganianu potasu na stanowisku pracy,

13) umieszczenie w miejscach gdzie występują zagrożenia (hałas, zapylenie) znaków nakazujących stosowanie środków ochrony indywidualnej,

14) zaopatrzenie zakładu pracy w odpowiedni system udzielania pierwszej pomocy,

15) opracowanie procedur postępowania w przypadku narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne,

16) wydzielenie i oznakowanie dróg komunikacyjnych w hali produkcyjnej,

17) dokonanie przeglądów kominowych i wentylacyjnych w zakładzie.

W zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przez pracodawców ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, rozporządzenia REACH, rozporządzenia CLP, skontrolowano warunki przechowywania substancji chemicznych i ich mieszanin, oznakowanie opakowań i zbiorników tych substancji stosowanych w procesach technologicznych. Sprawdzono również, czy w zakładach pracy znajdują się prawidłowo sporządzone karty charakterystyki stosowanych środków chemicznych oraz czy pracownikom zapewniono dostęp do ich treści. Podczas przeprowadzonych kontroli w zakładach pracy stwierdzono uchybienia, na które Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 4 decyzje. W 2 zakładach stwierdzono brak lub nieaktualny spis stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin stwarzających zagrożenie oraz brak kart charakterystyki stosowanych substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie. W 3 podmiotach stwierdzono również brak lub niepełną ocenę ryzyka zawodowego w zakresie narażenia pracowników na czynniki chemiczne. W 1 zakładzie stwierdzono brak instrukcji dotyczącej prac związanych ze stosowaniem substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie uwzględniających informacje zawarte w kartach charakterystyki tych substancji i mieszanin oraz określających sposób ich składowania. W 1 zakładzie nie zapewniono pracownikom prania odzieży roboczej zabrudzonej środkami chemicznymi podczas wykonywanej pracy oraz stwierdzono nieaktualną instrukcję stanowiskową dotyczącą stosowania prekursora narkotykowego kat. 2B. Prowadzony monitoring realizacji nakazów zawartych w decyzjach administracyjnych wykazał usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanie się do wskazanych zaleceń. Ponadto w ramach egzekwowania wymogów prawa

w zakresie wprowadzania do obrotu stwarzających zagrożenie substancji chemicznych i ich mieszanin poddano ocenie zgodność kart charakterystyki oraz oznakowania opakowań z obowiązującymi przepisami prawnymi. W 1 podmiocie stwierdzono niezgodną z obowiązującymi przepisami kartę charakterystyki mieszaniny chemicznej stwarzającej zagrożenie, w związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał decyzję administracyjną na dystrybutora tego produktu ze wskazaniem terminu usunięcia uchybień.

W 2024r. realizowano zharmonizowany wspólnotowy projekt REACH-EN-FORCE 12 dotyczący kontroli zgodności importowanych substancji, ich mieszanin oraz wyrobów. W związku z realizacją projektu przeprowadzono 1 kontrolę w podmiocie, który importował mieszaniny chemiczne stwarzające zagrożenie spoza terenu UE. Sprawdzono zgodność kart charakterystyki importowanych mieszanin chemicznych z przepisami rozporządzenia REACH (załącznik II do rozporządzenia REACH zmieniony rozporządzeniem (UE) 2020/878). Podczas kontroli importera mieszanin chemicznych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie sporządzenia kart charakterystyki zgodnie z obowiązującymi przepisami. Podmiot ukarano mandatem karnym w wysokości 300 zł oraz wydano decyzję administracyjną nakazującą usunięcie stwierdzonych uchybień. Kontrola sprawdzająca planowana jest na rok bieżący.

W 2024 roku w ramach egzekwowania wymogów prawa w zakresie stosowania produktów biobójczych w działalności zawodowej przeprowadzono 8 kontroli. W zakresie udostępniania produktów biobójczych przeprowadzono 2 kontrole w 2 podmiotach.

W 2024r. przeprowadzono kontrole produktów biobójczych dezynfektantów i algicydów stosowanych do dezynfekcji i zabezpieczania basenów kąpielowych. Przeprowadzono kontrolę u dystrybutora takich produktów. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że podmiot udostępniał na rynku produkt biobójczy bez wymaganego pozwolenia oraz niewłaściwie oznakowany. Podmiot wycofał z obrotu ww. produkt przed wydaniem decyzji administracyjnej. Poinformowano również właściwego, ze względu na miejsce osoby odpowiedzialnej za wprowadzenie produktu biobójczego do obrotu, terenowo inspektora sanitarnego o stwierdzonych nieprawidłowościach w skontrolowanym produkcie.

W 2024r. przeprowadzono kontrole produktów biobójczych rodentycydów i insektycydów (produktów biobójczych grupy produktowej PT 14 i 18) stosowanych do deratyzacji i dezynsekcji pomieszczeń i zabudowań, ze szczególnym naciskiem na podmioty będące wyspecjalizowanymi dostawcami powyższych produktów (sprzedaż stacjonarna i internetowa) oraz kontrole podmiotów stosujących je w działalności zawodowej. Przeprowadzono 3 kontrole u dystrybutorów, skontrolowano 3 produkty. U stosujących w działalności zawodowej przeprowadzono 1 kontrolę, ocenie poddano 2 produkty. Nie

stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. Dodatkowo przeprowadzono monitoring stron internetowych oferujących w sprzedaży produkty biobójcze z ww. grup produktowych. Nie stwierdzono podmiotów znajdujących się na terenie powiatu chełmskiego, które wprowadzały do obrotu ww. produktu biobójcze.

W 2024r. w ramach prowadzonego nadzoru nad detergentami przeprowadzono 3 kontrole. W wyniku przeprowadzonych kontroli, nie stwierdzono nieprawidłowości w tym obszarze.

W zakresie nadzoru nad produktami kosmetycznymi w 2024r. przeprowadzono 2 kontrole, w tym 1 interwencję w zakresie stosowania farb do malowania twarzy. Podczas przeprowadzonych kontroli dokonano 4 oceny oznakowań opakowań jednostkowych produktów kosmetycznych. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie udostępniania lub stosowania na rynku produktów kosmetycznych.

Realizowano również kontrole sanitarne interwencyjne. Przeprowadzono interwencję dotycząca notyfikacji z systemu Safety Gate w zakresie zanieczyszczenia mikrobiologicznego produktu kosmetycznego. Został przeprowadzony monitoring stron internetowych oferujących produkty kosmetyczne. Podczas przeglądu ofert aukcji nie znaleziono podmiotów znajdujących się na terenie powiatu chełmskiego, które wprowadzały do obrotu kwestionowany produkt.

W 2024 r. w ramach prowadzonych działań związanych z nadzorem nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 przeprowadzono 6 kontroli. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 1 podmiocie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania prekursora narkotykowego kategorii 2. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowości wydano 1 decyzję administracyjną z terminem ich usunięcia. Kontrola sanitarna sprawdzająca wykazała usunięcie nieprawidłowości.

W ramach działań monitorowania rynku prekursorów narkotykowych zbierano informacje od dystrybutorów o podmiotach nabywających prekursory narkotykowe oraz sprzedawanych ilościach tych środków chemicznych. Weryfikowano również, w jakim celu dokonano zakupu prekursorów.

W zakresie nadzoru nad szkodliwymi czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi w środowisku pracy przeprowadzono 19 kontroli w 17 przedsiębiorstwach, w których na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych było narażonych 163 osoby (w tym 9 kobiet). W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienia w 2 zakładach pracy w ww. zakresie oraz wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień.

W zakresie nadzoru nad substancjami, mieszaninami, czynnikami, procesami rakotwórczymi lub mutagennymi przypominano o obowiązku przekazywania corocznie do dnia

15 stycznia właściwemu PWIS i PIP informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub w procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Po zmianie przepisów prawnych i rozszerzeniu rozporządzenia o czynniki reprotoksyczne, a także zmianie załącznika dotyczącego ww. informacji, przekazywano pracodawcom stosowne informacje o tych zmianach. Na stronie internetowej Stacji udostępniono komunikat i materiały dotyczące „Nowelizacji rozporządzenia w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy". Ponadto na bieżąco według potrzeb pracodawców udzielano odpowiednich wyjaśnień i pomocy w wypełnianiu obowiązków wynikających z tego rozporządzenia.

Prowadzono nadzór nad warunkami pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest. Przeprowadzono 2 kontrole w trakcie prac polegających na zabezpieczaniu, usuwaniu oraz transporcie wyrobów zawierających azbest (płyt cementowo-azbestowych pokryć dachowych (eternit płaski i falisty). Prace w kontakcie z azbestem wykonywało 6 pracowników. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień dotyczących warunków pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest.

W 2024 roku skontrolowano 26 zakładów pracy w zakresie nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy. Przeprowadzono 26 kontroli. W wyniku podjętych działań stwierdzono, że w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne pracuje 950 osób (w tym narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia było 383 osoby). W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie szkodliwych czynników biologicznych.

Podczas prowadzonych kontroli bieżących informowano pracodawców o obowiązku ochrony zdrowia i życia pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki oraz profilaktycznej ochrony zdrowia niezbędnej z uwagi na warunki wykonywania pracy i czynniki występujące w środowisku pracy ze szczególnym zwróceniem uwagi na skuteczną ochronę pracowników przez zakażeniem szkodliwymi czynnikami biologicznymi. Informowano również o regulacjach prawnych w sprawie szczepień pracowniczych.

Przekazywano materiały informacyjne dotyczące profilaktycznych szczepień ochronnych (m. in. HCV, HBV, KZM, wirusy grypy), profilaktyki zagrożeń biologicznych, materiały informacyjne w zakresie nadmiernej antybiotykoterapii.

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru nad zakładami pracy informowano o polskiej edycji kampanii „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dźwigaj z głową",

koordynowanej przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy. Jednocześnie informowano o rozpoczętej kolejnej kampanii na rzecz zdrowego miejsca pracy pt. „Bezpieczna i zdrowa praca w epoce cyfrowej" prowadzonej przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (EU-OSHA). Wskazywano dane, linki dotyczące możliwości uzyskania szczegółowych informacji nt. prowadzonych działań oraz dostępności materiałów promocyjnych. Na stronach Stacji zamieszczono broszurę dotyczącą Strategii dla bezpieczeństwa i zdrowia w zautomatyzowanym świecie.

Przekazywano pracodawcom informacje i wskazywano przepisy prawne w zakresie narażenia na radon w pomieszczeniach oraz związanych z narażeniem na radon zagrożeń dla zdrowia, na temat znaczenia przeprowadzania pomiarów radonu oraz na temat dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu. Zamieszczano w protokołach linki do stron internetowych zawierających informacje w powyższym zakresie. Na stronie internetowej Stacji udostępnione są informacje dotyczące Projektu edukacyjnego „Poznaj Radon" przygotowanego przez Państwową Agencję Atomistyki.

Podczas kontroli sanitarnej 1 placówki oświatowej stwierdzono, na podstawie przedstawionych protokołów badań, przekroczenie średniorocznego stężenia radonu w części pomieszczeń placówki. W związku ze stwierdzeniem przekroczeń Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie skierował wystąpienie do organu prowadzącego i Dyrektora szkoły o podjęcie bezzwłocznych i skutecznych działań naprawczych w tym zakresie. W wyniku podjętych działań naprawczych przeniesiono placówkę do pomieszczeń zlokalizowanych w innej szkole.

Podczas prowadzonego bieżącego nadzoru nad zakładami pracy prowadzono szeroko zakrojoną działalność edukacyjno-informacyjną w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy (m.in. ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy, środków profilaktycznych, w tym środków ochrony indywidualnej, ergonomii stanowisk pracy, szczególnie wyposażonych w monitory ekranowe, wymagań higienicznych pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno-sanitarnych).

Podczas bieżącej pracy udzielano wszelkich niezbędnych wyjaśnień pracodawcom, którzy zgłaszali zapytania dotyczące problemów interpretacyjnych przepisów prawnych. Wskazywano również materiały oraz strony internetowe dostarczające niezbędne informacje.

W 2024 r. nie prowadzono postępowań w stosunku do osób fizycznych w zakresie wytwarzania bądź wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie w omawianym okresie czasu nie otrzymał informacji od Inspektora do spraw Substancji Chemicznych

o podmiotach, które należy objąć nadzorem przestrzegania przepisów z zakresu legalnego zastosowania nowych substancji psychoaktywnych.

Działalność profilaktyczną oraz oświatową w zakresie zagrożeń substancjami psychoaktywnymi prowadziła również Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia.

Sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami monitorowała sytuację epidemiologiczną w zakresie używania środków zastępczych oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych, w tym: zbierała i analizowała dane statystyczne, dotyczące epidemiologii. W zakresie zgłaszania zatruć środkami zastępczymi prowadzona jest współpraca m.in. z Prezesem Oddziału Terenowego Kolegium Lekarzy Rodzinnych. W 2024 r. nie odnotowano na terenie nadzorowanym przez tutejszą Stację przypadków zatruć środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Praca w środowisku, w którym występują czynniki szkodliwe dla zdrowia może prowadzić do powstania stanów chorobowych o etiologii zawodowej. W 2024 roku w zakładach na terenie powiatu stwierdzono 2 przypadki choroby zawodowej.

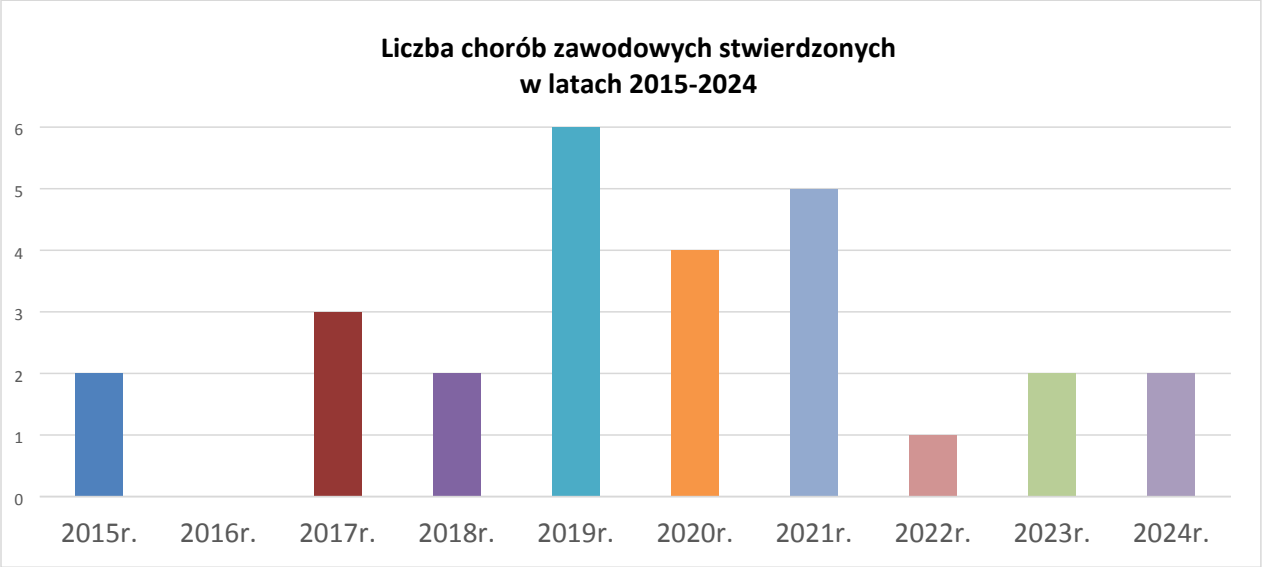

Wykres 12. Ilość stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2024.

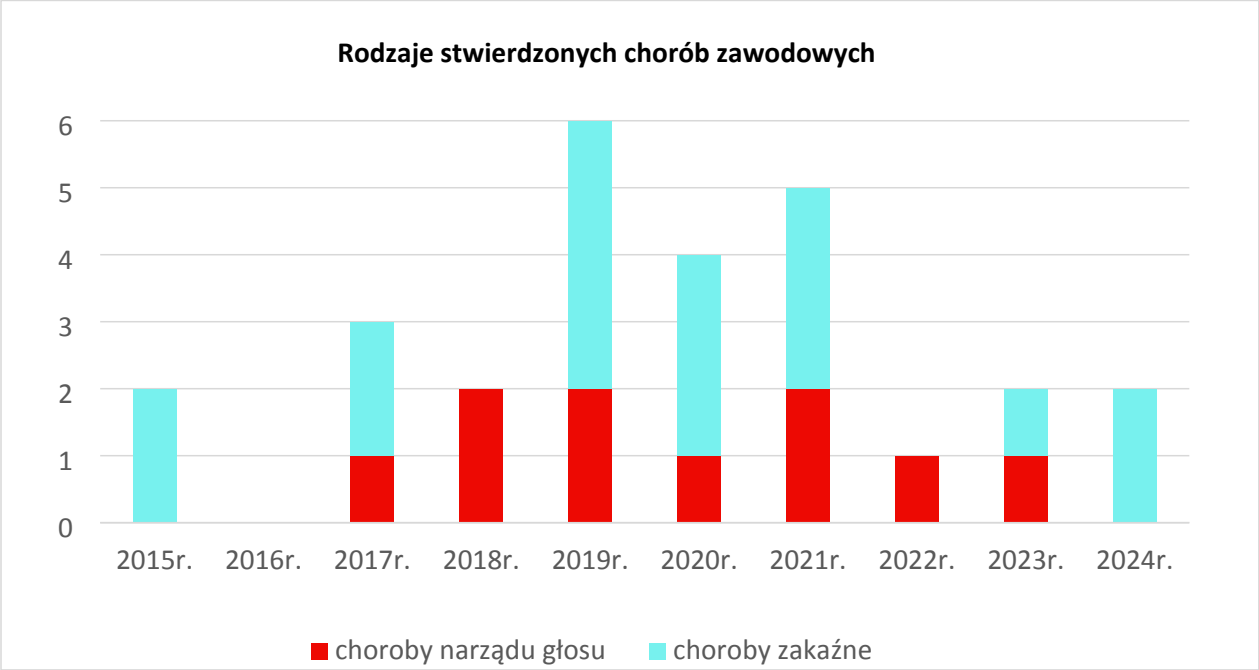

Wykres 13. Rodzaje stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2024.

V. Stan sanitarny zakładów nauczania i wychowania

W 2024 roku na terenie powiatu chełmskiego objęto nadzorem sanitarnym 57 placówek (1 żłobek, 10 przedszkoli/punktów przedszkolnych, 31 szkół podstawowych, 4 zespoły szkolno-przedszkolne, 2 specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, 3 szkoły ponadpodstawowe, 1 placówka opiekuńczo-wychowawcza, 1 placówka wsparcia dziennego, 3 poradnie psychologiczno-pedagogiczne, 1 ośrodek kultury). Na terenie 15 gmin w ramach nadzoru sanitarnego przeprowadzono kontrole w 42 placówkach oświatowych. W nadzorowanych placówkach przeprowadzono 61 kontroli, w tym: 42 kontrole sanitarne bieżące, 2 kontrole sprawdzające oraz 17 kontroli tematycznych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli, nieprawidłowości w zakresie stanu higieniczno-sanitarnego zostały stwierdzone w 2 placówkach, wydano 2 decyzje administracyjne. Stwierdzone uchybienia dotyczyły złego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży oraz niedoświetlenia w salach zajęć. Nieprawidłowości usunięto. Postępowania administracyjne zostały zakończone.

W szkołach podstawowych dodatkowo prowadzone były akcje dot. oceny dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii na rzecz eliminacji ryzyka rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży oraz oceny obciążenia uczniów tornistrami szkolnymi, celem poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego uczniów. Ww. zakresie wykonano pomiary 496 stanowisk w 6

szkołach podstawowych, w tym: 399 stanowisk, co stanowi 80 % było prawidłowych oraz 97 stanowisk nieprawidłowo zestawionych, co stanowi 20 % wszystkich przebadanych.
Najwięcej nieprawidłowości wykazano w klasach IV-VI (19 %). Lepiej przedstawia się sytuacja w klasach VII-VIII, gdzie nieprawidłowości dotyczą 1 % ocenianych stanowisk.
Badaniem dot. oceny obciążenia uczniów tornistrami szkolnymi objęto 136 dzieci w 2 szkołach podstawowych. Stwierdzając u 13 % przebadanych uczniów nadmierne (powyżej 15% masy ciała) obciążenie tornistrami.

Priorytetem jest w chwili obecnej:

- wyposażenie placówek w meble szkolne dostosowane do wymagań ergonomii zgodnymi z obowiązującą normą i we właściwym stanie technicznym,
- zapewnienie wentylacji grawitacyjnej lub mechanicznej we wszystkich pomieszczeniach,
- zapewnienie pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia zgodnie z obowiązującą normą,
- zapewnienie właściwej infrastruktury do funkcjonowania oddziałów przedszkolnych,
- zapewnienie właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów, w szczególności należytego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarnych oraz jego wyposażenia.

VI. Działalność opiniodawcza i kontrolna w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

Wykonanie zadań w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowane było poprzez kontrolę przestrzegania wymagań higieniczno-zdrowotnych w opiniowanej dokumentacji projektowej, dokumentacji lokalizacji inwestycji oraz podczas uczestnictwa w odbiorach obiektów budowlanych.

W 2024 r. wydano łącznie 59 opinii sanitarnych, które dotyczyły:

- 4 dokumentacji projektowych,
- 1 wniosku o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- 37 wniosków o konieczności wydania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i jego zakresu,
- 4 uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia (raport),
- 10 uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,

- 2 uzgodnienia dot. projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów MPZP gminy,
- 1 opinia sanitarna dotyczyła spełnienia warunków w przedszkolu.

Wydano 19 decyzji opłatowych.

Ponadto uczestniczono w 13 odbiorach obiektów budowlanych.

VII. Działania w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia uwzględniały:

- promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz koordynację programów edukacyjnych, kampanii społecznych i przedsięwzięć prozdrowotnych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym;
- inicjowanie zadań w obszarze edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia zgodnie z aktualną sytuacją epidemiologiczną oraz potrzebami społeczności lokalnej.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano:

1. PROGRAMY KRAJOWE

a) „Trzymaj Formę" – to inicjatywa propagująca zdrowy styl życia o unikalnym, dwukierunkowym podejściu propagującym zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną.

- program skierowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych;
- edukacją objęto 1349 uczniów z 25 placówek nauczania z powiatu chełmskiego;
- w ramach programu przeprowadzony został ogólnopolski konkurs wiedzy. Konkurs składał się z trzech etapów: szkolny, powiatowy i ogólnopolski. Do konkursu przystąpiło 42 uczniów z 3 placówek szkolnych z powiatu. Do etapu powiatowego zakwalifikował się 1 uczeń ze Szkoły Podstawowej w Okszowie.

2. PROGRAMY LOKALNE

a) **„Skąd się biorą produkty ekologiczne"** – ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli, skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiły 2 placówki przedszkolne z terenu powiatu chełmskiego, edukacją objęto 71 dzieci;
- podczas wizytacji udzielano instruktaży dot. realizacji programu;

- w ramach programu zorganizowany został wojewódzki konkurs plastyczny: „Eko produkty na moim stole – eko zagroda”. Z terenu powiatu wpłynęło 3 prace z 1 placówki (Przedszkole w Wierzbicy).

b) zrealizowano kolejne edycje programów edukacyjnych dot. profilaktyki antytytoniowej:

„Czyste powietrze wokół nas” – program skierowany do 4, 5, 6-letnich dzieci i rodziców.

- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 27 oddziałów przedszkolnych z terenu powiatu chełmskiego;
- edukacją objęto 777 dzieci.

„Nie Pal Przy Mnie Proszę” – program skierowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych.

- program zrealizowało 24 placówki nauczania z terenu powiatu chełmskiego;
- edukacją objęto 1008 uczniów.

„Znajdź Właściwe Rozwiązanie” – program skierowany do uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych;

- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 21 szkół z terenu powiatu chełmskiego;
- edukacją objęto 1026 uczniów.

„Bieg po zdrowie” – program edukacji antytytoniowej

- zrealizowano program skierowany do uczniów IV klas szkoły podstawowej;
- do realizacji programu przystąpiło 24 szkoły z powiatu);
- edukacją objęto 434 uczniów.

c) **„ARS, czyli jak dbać o miłość”** – program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.

- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiły 2 szkoły z terenu powiatu (ZSCKR Okszów, LO w Dubience);
- edukacją objęto 98 uczniów;
- przeprowadzono zajęcia edukacyjne, w ramach których odbyła się pogadanka z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, ćwiczenia symulacyjne z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli, edukacją objęto 20 uczniów.

d) **„Wybierz Życie - Pierwszy Krok”** – program profilaktyczny skierowany do uczniów szkoły ponadpodstawowej, dotyczący profilaktyki raka szyjki macicy:

- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiły 3 placówki szkolno - wychowawcze z terenu powiatu chełmskiego;
- edukacją objęto 42 uczniów.

e) **„Znamię! Znam Je?”** i **„Podstępne WZW”** – programy edukacyjne opracowane przez Fundację Gwiazda Nadziei pod honorowym patronatem Głównego Inspektora Sanitarnego.

- Programy skierowane są do uczniów szkół ponadpodstawowych:

  - **„Znamię! Znam Je?”** – celem programu jest budowanie świadomości wśród młodzieży na temat zagrożeń wynikających z zachorowalności na czerniaka, a także potrzeby profilaktyki i wczesnego wykrywania tego nowotworu. Edukacją objęto 105 uczniów z 3 placówek szkolno - wychowawcze z powiatu chełmskiego.

  - **„Podstępne WZW”** – celem głównym programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C. Edukacją objęto 125 uczniów z 3 placówek szkolno - wychowawczych z powiatu chełmskiego.

Na początku roku szkolnego zorganizowano szkolenia dla koordynatorów szkolnych i przedszkolnych ww. programów, na których przekazano główne cele i założenia oraz materiały edukacyjne do realizacji programów.
Podczas wizytacji w placówkach nauczania udzielano instruktażu dot. realizacji programów.

3. <u>INNE PRZEDSIĘWZIECIA</u>

a) Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV w 2024r.

- prowadzono edukację w zakresie podstawowej wiedzy o HIV/AIDS w placówkach oświatowych i zakładach opieki zdrowotnej, realizując różne formy oddziaływania (instruktaże, dystrybucje materiałów informacyjno – edukacyjnych).

b) Profilaktyka zatruć „dopalaczami”, nowymi narkotykami

- zorganizowano zajęcia edukacyjne, w ramach których odbyła się pogadanka z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, instruktaż i ćwiczenia symulacyjne z wykorzystanie alkogogli i narkogogli. Edukacją objęto 20 uczniów ze szkoły ponadpodstawowej;
- prowadzono instruktaże metodyczne i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania.

c) Profilaktyka zdrowego odżywiania, edukacja konsumencka

- zorganizowano 14 zajęć warsztatowych, w ramach których odbyły się pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, ćwiczenia odczytywania etykiet

artykułów spożywczych oraz zajęcia plastyczne (uczniowie wykonywali plakat „Talerz zdrowego żywienia"). Edukacją objęto 329 uczniów z 11 szkół podstawowych.

b) Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży szkolnej:

- przeprowadzono w szkołach podstawowych instruktaże i pogadanki dot. profilaktyki wad postawy oraz przekazano materiały informacyjno – edukacyjne. Edukacja dotyczyła ergonomicznych warunków stanowiska pracy uczniów (dobór mebli do wzrostu ucznia) oraz prawidłowej wagi tornistra w stosunku do wagi ucznia. Edukacją objęto 960 uczniów klas I-VIII z 11 szkół podstawowych z terenu powiatu.

d) Podstawowe zasady higieny (higiena rąk i jamy ustnej)

- zorganizowano 3 zajęcia edukacyjne, w ramach których odbyły się pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, instruktaż i ćwiczenia mycia rąk i mycia zębów. Edukacją objęto 68 dzieci z oddziałów przedszkolnych.

e) Profilaktyka palenia tytoniu

- prowadzono działania informacyjno - instruktażowe w nadzorowanych placówkach oraz monitoring w zakresie przestrzegania Ustawy z dnia 9 listopada 1995r. „O ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych" w nadzorowanych placówkach;
- w ramach obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu i Światowego Dnia Rzucania Palenia zorganizowano w placówkach szkolnych zajęcia warsztatowe, w ramach których odbyły się pogadanki oraz zajęcia plastyczne (uczniowie wykonywali plakaty dot. profilaktyki antytytoniowej). Edukacją objęto 82 uczniów szkół podstawowych.
- podczas wizytacji w placówkach nauczania prowadzono instruktaże metodyczne i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne dot. profilaktyki antytytoniowej.

f) Cyberuzależnienia – interwencja nieprogramowa pod nazwą „Wirtualny świat realnych zagrożeń" uświadamiająca ryzyko związane z nadużywaniem nowoczesnych technologii przez dzieci i młodzież.

- przeprowadzono instruktaże i pogadanki dla dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania. Edukacją objęto 79 uczniów szkół podstawowych;
- przekazano materiały informacyjno - edukacyjne do placówek nauczania i wychowania.

g) Profilaktyka zatruć pokarmowych (w tym grzybami)

- zorganizowano punkt informacyjny w PSSE, w ramach którego grzyboznawcy i klasyfikatorzy grzybów udzielali porad i wydawali atesty na grzyby świeże;

- prowadzono instruktaż, poradnictwo i dystrybucje materiałów oświatowych podczas wizytacji w placówkach wypoczynku oraz placówek nauczania i wychowania;

h) Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym promocja szczepień ochronnych, skierowana do ogółu społeczeństwa;

- udzielano instruktaży i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne do placówek nauczania, do zakładów opieki zdrowotnej.

i) „Zimowy i letni wypoczynek dzieci i młodzieży''

- przekazano materiały informacyjno – edukacyjne nt. higieny osobistej, profilaktyki chorób zakaźnych, profilaktyki zatruć pokarmowych, w tym grzybami, profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych, cyberuzależnień.

j) Profilaktyka wszawicy

- udzielono instruktaży oraz prowadzono dystrybucję materiałów podczas wizytacji oraz w ramach interwencji w placówkach nauczania i wychowania.

Podczas realizacji powyższych zadań umieszczano informacje na stronie internetowej PSSE w Chełmie oraz na portalu społecznościowym. Ponadto prowadzono współpracę z lokalnymi mediami (Super Tydzień Chełmski, Radio Bon Ton). Efektem współpracy były opublikowane artykuły prasowe i internetowe oraz komunikaty radiowe.

Oddział Laboratoryjny

Głównym zadaniem Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Chełmie jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego poprzez wykonywanie badań laboratoryjnych w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobieganie powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie funkcjonuje w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych województwa lubelskiego i wykonuje badania dla powiatu chełmskiego, krasnostawskiego, włodawskiego i łęczyńskiego.

Realizuje zadania z zakresu urzędowej kontroli żywności, monitoringu jakości wody, środowiska pracy w tym pomiary czynników fizycznych oraz diagnostyki medycznej.

Diagnostyka medyczna prowadzona przez Pracownię Diagnostyki Schorzeń Bakteryjnych i Kontroli Skuteczności Procesów Sterylizacji jest narzędziem w zapobieganiu szerzenia się chorób zakaźnych.

Laboratorium wyposażone jest w wysokiej klasy sprzęt specjalistyczny umożliwiający stosowanie różnych technik analitycznych: spektrometrii absorpcji

atomowej oraz jest przystosowane do wykonywania badań mikrobiologicznych, chemicznych oraz pomiarów czynników fizycznych.

Zintegrowany system badań laboratoryjnych umożliwia elastyczną i szybką reakcję na potrzeby działalności kontrolnej poprzez wdrażanie nowych metod badawczych i nowych parametrów w ramach realizowanych technik.

Organizacja bazy laboratoryjnej jest efektem spełnienia wymagań rozporządzeń UE i krajowych oraz szkoleń, z których wynika konieczność specjalizacji laboratoriów ze względu na zmieniające się parametry badań oraz zmniejszenie nakładów finansowych.

Oddział laboratoryjny PSSE w Chełmie posiada udokumentowany i wdrożony system zarządzania potwierdzony certyfikatem akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji (Nr certyfikatu akredytacji – AB 602).

Wdrożony system zarządzania gwarantuje osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu wykonywanych badań poprzez dostarczanie rzetelnych, wiarygodnych i użytecznych wyników.

Tabela 7. Badania wykonane w 2024 r. w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Chełmie.

Rodzaj badań	**Liczba wykonanych badań**
Mikrobiologiczne żywności	3548
Fizyko-chemiczne i mikrobiologiczne wody przeznaczonej do spożycia, wody z pływalni, kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli	9783
Czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy	362
Diagnostyczne badania mikrobiologiczne z zakresu bakteryjnych schorzeń jelitowych	10026
Skuteczności procesów sterylizacji	291

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Chełmie
Elżbieta Kuryk
/podpisano elektronicznie/